ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 253 (8160)
ОКТЯБРИИН 27
СУББОТО
1956 он

Сэн 20 мүнгэн

Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Тракторнууд, комбайнууд болон хүдөө ажахын бусад машинануудые хаһа саг соонь, эрхим шанартайгаар заһабарилхын түлөө тэмсэгты! 1957 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэриие амжалтатайгаар эмхидхэхын тула бэлдэгты!

(Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 39 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудһаа).

Трактор, машинануудаа түргөөр, шанартайгаар заһаха

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абадаг болохо зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэдэ машинно-тракторна станцинууд ехэхэн үүргэ дүүргэнэ. Машина техникээ һайнаар заһаад, тэрэнээ жэлэй тэрбэн сагта һайнаар абажа ябаһан, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ шадаһан МТС-үүдэй харьяата колхозуудта ажал хүдэлмэринь эршэмтэй түргэнөөр, эрхим шанартайгаар бүтээгдэжэ байһаниинь мэдээжэ.

Мүнөө республикымнай түрүү МТС-үүд трактор, машинануудаа заһабарилжа үни эхилээд, тэрэнээ богони болзор соо, шанар һайнтайгаар дүүргэхын тула тэмсэжэ байна.

Гэбэшье, иимэ жэшээ республикын доторнай тон үсөөн. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ ургаса хурьялгын оройтоһые шалтаг баряад, олонхи МТС-үүд намарай заһабарилгые мүнөө хүрэтэр эхилээдүй, тэрээндээ һайнаар бэлэдхээшьегүй байһаар. Хоорогын, Эгэтын, Селендумын, Кусанын болон бусад хэдэн машинно-тракторна станцинуудта мүнөө мастерскойнуудай барилга дүүргэгдээгүй, яаха аргагүй ажагайржа байнхай. Энэ юун шалтагһаа болооб гэхэдэ, республикын Хүдөө ажахын министерство (министрын орлогшо нүхэр Ламброзо) МТС-үүдэй капитальна барилгын түсэбые болзортонь дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан, «Бурмонголстрой» трестын (эрхилэгшэнь нүхэр Смыслов) МТС-үүдтэхи барилгые тоодоггүй, тэрээниие таһалдуулжа байхадань ямаршье тодорхой хэмжээ абаагүй байха юм.

Мүн олонхи МТС-үүд заһабарилгынгаа түсэб табяагүй, ямар механизатор хаана хүдэлхэб гэжэ шиидээгүй байна. Нарай-үбэлдөө тракторнуудай ямар частьнуудыень һэлгэхэб, запасной ямар частьнууд хэды шэнээн хэрэгтэйб гэжэ үшөө тодорхойлоогүй байһаар. Түрүү МТС-үүдтэ хабарай тарилгын дүүрэмсээр, зундаа бүхы сеялкэнүүдэйнь заһагдаһан байхада, олонхи МТС-үүдтэ мүнөөгээр юушье хээдүй байна. Хэтэрхэдээ зарим МТС-үүдэй сеялкэнүүдынь тарилгаһаа хойшо газартаа һая болотор хэбтээ бшуу. Тэрэшэлэн механизаторнуудай байха гэрнүүд хүсэд һайнаар бэлдэгдээгүй, тэдэнэрэй столово, буфет түхеэрэгдээгүй ушар олон үзэгдэнэ.

МТС-үүдэй зарим хүтэлбэрилэгшэдэй ажал хэрэгтээ харюусалга багатайгаар хандаһанһаа, республикын Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө шанга эрилтэ табяагүй дээрэһээ эдэ бүхы дутагдалнууд тохёолдоо. Энэ ушар партиин аймкомуудай, аймгүйсэдкомуудай зүгһөө анхарал табяагүй байһыень мүн лэ гэршэлнэ.

МТС-үүдэй, трактор, машинануудые заһабарилгада тохёолдоһон эдэ дутагдалнуудые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Ойрын үдэрнүүдтэ бүхы МТС-үүдэй дээр заһабарилгын түсэб табигдажа, механизаторнуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, заһабарилгын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар хаа хаанагүй эхилхэ зэргэтэй. Тиин ажалаа дүүргэһэн бүхы машинанууд, тракторнууд дары суглуулагдажа, заһабарилгада хэрэглэгдэхэ частьнууд түргэнөөр тодорхойлогдожо, асаруулагдаха ёһотой.

Энэ жэлдэ тракторнуудые заһабарилха хүдэлмэри бүхы дээрээ январь һарада, комбайн болон хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилга хабарай тарилгын эхилтэр сүм дүүргэхэ зорилго республикын механизаторнуудай урда табигдана. Энэ харюусалгата зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын тула заһабарилгын хүдэлмэри хаа хаанагүй түрүү—узловой аргаар ябуулагдаха, тэндэ хүдэлдэг механизатор бүхэн үдэр бүриингөө даабариие дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсохо зэргэтэй. Социалистическэ мүрысөөнэй договор баталһан МТС-үүдэй механизаторнууд хоорондоо ябалсажа, заһабарилгын ябасые, тэрэнэй шанарые һара бүри һайса шалгажа байха ёһотой.

«Бурмонголстрой» трест, барилгын бусад организацинууд, мүн МТС-үүдэй өөрынь барилгын бригаданууд мастерскойнуудые болон заһабарилгада хэрэглэгдэхэ бусад байрануудые барижа һаяар дүүргээд, ашаглалгада оруулхаар тушааха уялгатай. Тиимын тула нютагуудтахи партийна болон советскэ организацинууд барилгашадта али болохоор туһалха зэргэтэй.

МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд урда жэлнүүдэйхидээл адляар заһабарилга дээрэ үлүүсэ олон хүнүүдые барихагүй, харин шадаал һаа үсөөн хүнүүдээр тэрэниие бүтээхэ, заһабарилгын гаргашые хороохо гэжэ оролдохо ёһотой. Тиигэбэл бусад олон механизаторнуудые барилгын хүдэлмэридэ, колхозуудтахи малай үбэлжэлгын шухала хэрэгүүдтэ, малажалай хүндэ ажалые оньһожоруулгада табиха арга олгогдохо бшуу.

МТС-үүдэй дирекцинүүд, тэндэхи партийна болон профсоюзна организацинууд заһабарилгын үедэ механизаторнуудые зохид һайн байра байдалаар хангаха, тэдэнэй дунда политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, культурна эрилтэнүүдтэнь онсо анхарал хандуулха зэргэтэй. МТС бүхэндэ столово, буфет эмхидхэгдэхэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанай хүдэлмэриие һайжаруулха, кино ходо харуулжа байха зэргэтэй. Мүн түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, механизаторнуудай дунда техническэ һуралсал эмхидхэхэ шухала.

Машина, тракторнуудаа богони болзор соо һайн шанартайгаар заһабарилха тээшэ республикын механизаторнуудай арюун уялга мүн.

СССР-эй, Бельгиин Правительственна делегацинуудай хэлсээн

СССР-эй ба Бельгиин Правительственна делегацинуудай хэлсээн октябриин 25-да Кремльдэ боложо үргэлжэлөө.

Хэлсээндэ советскэ талаһаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов хабаадалсаба.

Хэлсээндэ бельгийскэ талаһаа Премьер-Министр Ахилл Ван Акер, гадаадын хэрэгүүдэй Министр Поль-Анри Спаак, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын Генеральна секретарь Луи Шейвен, Бельгиһээ СССР-тэ байдаг Посол Вальтер Лоридан гэгшэд хабаадалсаа.

Хэлсээнэй үедэ советскэ талаһаа СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын орлогшо В. А. Зорин, СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-һээ Бельгидэ байдаг Посол В. И. Авилов, СССР-эй МИД-эй Европейскэ нэгэдэхи таһагые даагша А. А. Арутюнян байлсаба.

Бельгийскэ талаһаа гадаадын хэрэгүүдэй Министрын Кабинедэй начальник Робер Ротшильд, Премьер-Министрын Кабинедэй Начальнигай орлогшо Робер Сенелль, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын Зүүн Европын таһагай Директор граф Шарль де Керкхове де Дентергем, СССР-тэ байдаг Бельгиин Посольствын Советник Андрэ Фортомм гэгшэд байлсаба.

Советско-бельгийскэ харилсаануудые хүгжөөхэ асуудалнуудаар, мүн хоёр оронине һонирхуулһан уласхоорондын юрэнхы зарим асуудалнуудаар хэлсээнэй үедэ һаналаа үргэнөөр элишэлэн мэдэлсэлгэ үргэлжэлөө.

(ТАСС).

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Бельгиин хоорондо культурна харилсаа холбоон тухай хэлсээн баталагдаа

Октябриин 25-най үдэ үнгэрөөд байхада, Кремльдэ Советскэ Союзай ба Бельгиин хоорондо культурна харилсаа холбоон тухай Хэлсээн баталагдаа.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов болон Бельгиин гадаадын хэрэгүүдэй Министр Поль-Анри Спаак Хэлсээндэ гар табиба.

Гар табилгын үедэ Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, В. М. Молотов, Н. С. Хрущев, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, СССР-эй культурын Министр Н. А. Михайлов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын орлогшонор А. А. Громыко, В. А. Зорин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-һээ Бельгидэ байдаг Посол В. И. Авилов, СССР-эй МИД-эй Европейскэ Нэгэдэхи таһагые даагша А. А. Арутюнян, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков байлсаба.

Бельгийскэ талаһаа Премьер-Министр Ахилл Ван Акер, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын Генеральна секретарь Луи Шейвен, гадаадын худалдаа наймаанай Министерствын Генеральна захиргаанай директор виконт Обер де Тьези, Бельгиһээ СССР-тэ байдаг Посол Вальтер Лоридан, гадаадын хэрэгүүдэй Министрын Кабинедэй Начальник Робер Ротшильд, Премьер-Министрын Кабинедэй Начальнигай орлогшо Робер Сеннель, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын Зүүн Европын таһагай директор граф Шарль де Керкхове де Дентергем, Премьер-Министрын Кабинедэй секретарь М. Сикс, Премьер-Министрын Кабинедэй социальна асуудалнуудые эрхилһэн советник И. Лауверейнс гэгшэд байлсаба.

Советскэ болон гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо бельгийскэ журналистнууд зал соо байлсаа.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Бельгиин хоорондо баталагдаһан культурна харилсаа холбоон тухай ХЭЛСЭЭН

Советскэ болон бельгийскэ арадуудай хоорондо хани барисаа болон харилсаа холбооё саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ зорилгоор, хоёр ороной хоорондо культурна харилсаа холбооё бүхы талаар үргэдхэхые эрмэлзэн, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительство Бельгиин Правительство хоёр тус Хэлсээ баталхые шиидэжэ, энэ зорилгоор өөһэдынгөө Түлөөлэгшэдые томилһон байна гэбэл:

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительство—СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Шепилов Дмитрий Трофимовичые;

Бельгиин Правительство—Бельгиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Поль-Анри Спаагые,

Тэдэнэр эрхэ түлөөлэгшынгөө зүб ёһоор олгогдоһыень, үнэн зүйтэй байһыень мэдэлсэһэнэйнгээ һүүлдэ доро дурсагдаһан хэлсээ туйлаба:

СТАТЬЯ 1.

Хэлсээ хэжэ байгаа хоёр Тала дээдэ һургуулинуудай багшанарые ба научна нэгэдэлнүүдэй гэшүүдые эльгээлсэхэ ябадал һайшаан дэмжэхэ.

Кандидадуудые шэлэн ололго ба тэдэнэй тоо, тэрэшэлэн эльгээлгын зорилго болон маяг түхэлынь университедүүдээр гү, али научна нэгэдэлнүүдээр өөһэдөөрнь тодорхойлогдохо, удаа тээнь Саг үргэлжын Холимол Комиссиин үзэмжэдэ табигдаха болоно.

СТАТЬЯ 2.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд нүтөө ороной һургуулинуудай хүдэлмэритэй танилсаха зорилгоор нэгэдэхи ба хоёрдохи шатын һургуулинуудай багшанарай составай гэшүүдые, мүн уранһайханай болон техническэ мэргэжэлэй багшанарые эльгээлсэхэ ябадал һайшаан дэмжэхэ.

СТАТЬЯ 3.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд студентнүүдые, аспирантнуудые ба практикантнуудые, мүн наукын болон техникын талаар научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри эрхилдэг хүнүүдые харилсаанай гуримаар эльгээлсэжэ байха.

СТАТЬЯ 4.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд ондоо орондо һуралсалаа гү, али научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ арга боломжые өөрынгөө ороной хүнүүдтэ олгохын тула стипенди бии болгохо. Эдэ стипендинүүдэй тоо ба ошоод байха саг Холимол Комиссяар дурадхагдаха.

СТАТЬЯ 5.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд эрдэмтэдэй ба багшанарай делегацинуудай хоорондоо ошолоолгые эмхидхэхэ ябадалда туһалха.

СТАТЬЯ 6.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд эдэ оронуудта мэдэрэгдэһэн, залуушуулай организацинуудай хоорондохи харилсаа холбоондо туһалха.

СТАТЬЯ 7.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд делегацинуудые ба зарим ажал-ябуулагшадые эльгээлсэхэ, хоорондоо мэдээсэл болон зохихо материалнуудые абалсаха, номуудые болон үе үедөө гарадаг хэблэл андалдан абалсаха, выставкэнүүдые, концертнүүдые эмхидхэхэ гэхэ мэтын аргаар литературын, театрын, хүгжэмэй, уранзурагай искусствын талаар дүй дүршэлөө, туйлалтануудаа андалдан абалсажа байха.

СТАТЬЯ 8.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд радио болон телевизионно програмануудые андалдаха аргаар радио дамжуулгаар, телевиденеэр харилсаа холбооё урмашуулан дэмжэхэ: Тэдэнэр тусгаар зургаануудай хоорондо зохихо хэлсээ баталһанай үндэһөөр, орон оронойнгоо гаргаһан фильмнүүдые андалдан абалсалгада тэрэшэлэн туһалха байна.

СТАТЬЯ 9.

Хэлсээ хэжэ байһан Таланууд наукын ба элүүрые хамгаалгын талаар андалдан абалсалгые тэрэшэлэн дэмжэхэ.

СТАТЬЯ 10.

Хэлсээ хэжэ байһан Таланууд спортсменүүдые ба спортивна делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэлтэ эмхидхэхэ аргаар спортивна холбоо барисаа хүгжөөхэ ябадалда туһалха, тэрэшэлэн Советскэ Союзда бельгийскэ гражданинуудай, Бельгидэ советскэ гражданинуудай туристска аяншалга хэхыень урмашуулан байна.

СТАТЬЯ 11.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд хилын саана тэдэнэй юрэнхы культурна интересүүдые хамгаалха зорилгоор бэе бэетэйгээ зүбшэлдэжэ байха.

СТАТЬЯ 12.

Энэ Хэлсээе бэелүүлхэдэ гараһан асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор 10 гэшүүдһээ бүридэһэн Саг үргэлжын Холимол Комисси байгуулагдаха. Алишье тала адлихан тоото түлөөлэгшэдые томилхо болоно.

Энэ Комиссиин бүридэл ба ажал-ябуулгань иимэ гуримуудай ёһоор шиидхэгдэхэ гэбэл:

1. Комиссиин гэшүүд зохихо Правительствонуудаар томилогдохо.

Хэлсээ хэжэ байгаа Таланууд Комиссиин бүридэл тухай бэе бэедээ дипломатическа аргаар мэдээсэхэ.

2. Саг үргэлжын Холимол Комисси шухала болоһон саг бүхэндэ, тиихэдээ жэл соо нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр СССР-тэ ба Бельгидэ ээлжэлүүлэн пленарна заседанида сугларжа байха. Элдэ заседанинуудта 11-дэхи гэшүүн түрүүлэгшээр һууха байна, тиихэдээ СССР-тэ заседанинуудай болоходо СССР-эй Культурын Министр ба Бельгидэ заседанинуудай болоходо Бельгиин гэгээрэлэй Министр тиимэ гэшүүн болохо. Зүбшэлхэ голостой секретариин уялганууд хадаа советскэ гү, али бельгийскэ культурна атташедэ, үгы гэбэл, тэрэнэй байгаагүй һаа, СССР-тэ гү, али Бельгидэ заседаниин болохо байһанһаа боложо, тэрэнэй уялгануудые дүүргэжэ байһан Посольствын түлөөлэгшэдэ даалгагдаха байна.

Комиссиин заседаниин боложо байһан Тала хадаа Комиссиин заседанинуудые үнгэргэлгэтэй холбоотой эмхидхэлэй гаргашануудые бэедээ дааха байна.

СТАТЬЯ 13.

Хэрбээ мүнгэнэй тоосоонууд зохихо хэлсээнүүдээр тодорхойлогдоогүй байгаа һаань, тэдээндэ хамаатай асуудалнуудые оруулалсаад, культурна харилсаа холбооной талаар жэл бүриин түсэбүүдые зүбшэлдэхэ ябадал Комиссиин зорилгодо оролсохо байна. Комиссяар зүбшөөгдэһэн түсэбүүд Хэлсээ хэжэ байгаа Талануудай Правительствонуудай баталамжада табигдаха.

Тус Комисси Советскэ Союзда, мүн Бельгидэ культурна холбооной асуудалнуудые эрхилжэ байһан обществонуудтай ба организацинуудтай барисаатай байха юм.

СТАТЬЯ 14.

Энэ Хэлсээн баталагдаһан үдэрһөө хойшо хүсэндөө ороод, табан жэлэй туршада хүсэтэй байха болоно. Хэрбээ тус Хэлсээн болзорой дүүрэхэһээ 6 һара урид хүсэнгүй гэжэ сонрсхогдоогүй һаа, тэрэнь дахин табан жэлээр һунаагдаха.

Москвада 1956 оной октябриин 25-да хоёр хэһэгээр, али алиниинь ород ба француз хэлэнүүд дээрэ хэгдээ, хоёр текст адли хүсэтэй байна.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительствын даалгабаряар
Д. ШЕПИЛОВ.

Бельгиин Правительствын даалгабаряар
Поль-Анри СПААК.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин XI жэлэй ой

Москвагай интеллигенциин, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай түлөөлэгшэдэй суглаан болоо

Октябриин 24-дэ манай ороной ба бүхы дэлхэйн олониитэ Нэгэдэмэл Нацанууда й уласхоорондын үдэрые угтаглэа. Зэргэлээд амгалан ажабайдал ба харилсаа холбоотой байхые хүсэһэн арадуудай дура зоригые харуулагша шухала документ—ООН-ой Устав 11 жэлэй саада тээ энэ үдэр хүсэндөө ороһон юм.

Советскэ интеллигенциин, столиин хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай болон түлөөлэгшэдэй суглаан октябриин 24-дэ Москвада политехническэ музейн ехэ зал соо болобо. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида туһалха Ассоциаци, мүн политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна Обществын правлени энэ суглаае зарлаһан байна. ООН-эй секретариадай мэдээсэлэй департаментын түлөөлэгшэ Вильям Хенсон тэрэшэлэн байлсаа.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида туһалха Ассоциациин центральна правлениин түрүүлэгшэ академик А. М. Панкратова Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин 11 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр СССР-эй арадай артист Б. П. Чирков, СССР-эй Наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент Е. А. Коровин болон бусад хүнүүд үгэ хэлээ.

(ТАСС)

Манай республикын ажалшад Агууехэ Октябриин 39 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудые тон баяртайгаар угтаба

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 39 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудые Улан-Удын оёдолой фабрикын хүдэлмэрилэгшэд угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтаба. Агитаторнууд нүхэд Тарсунова, Головинская болон бусад хүдэлмэришэдтэ зорюулжа газетнэ материалаар хөөрэлдөө хэхэ зуураа, түрэл партиингаа ЦК-гэй Уряанууд тухайда дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ эхилээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ фабрикын хүдэлмэришэн бүхэн Октябриин 39 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө нүхэр Головинскаягай хүтэлбэрилдэг комсомолецууд-залуушуулай бригада үдэр бүриингөө даабариие 170—180 процент хүрэтэр, һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Мүн Ольховагай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд үдэр бүриингөө даабариие 150—160 процент дүүргэжэ, бригадануудай хоорондохи мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлэнхэй.

Мүнөө фабрикын хүдэлмэришэд ажалай шэнэ вахтада жагсаад, абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехын бригадир—агитатор нүхэр Головинская КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудые газетэһээ уншажа байна.

Е. Шарапов.
А. Мантаевай фото.

Хоёр ондоо дүнгүүд

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, Кяхтын аймагай малшад горьтой амжалта туйлаа. Нёдондонойхитой жэшэбэл, аймагай колхозууд һү һаалгаяа хоёр дахин шахуу нэмээгээ гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1034 литр һү һаагаа.

Погранична МТС-эй харьяата Калининай нэрэмжэтэ колхоз илангаяа ехэ амжалта туйлаһан байна. Хэрбээ нёдондо 133 мянган литр һү һааһан һаа, энэ жэлдэ 288 мянган литр һү һаагаа.

Колхозой түрүү һаалишад Цырен Будаева, Нина Главинская, Менора Мизбахова, Ханда Замбалаева болон бусад үнеэн бүриһөө 1300—1522 литр һү һаажа, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлбэ.

Иимэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, колхозой партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Кудинова) һаалишадай дунда эмхидхэлэй-ойлгууламжын хүдэлмэри зүбөөр табиһан, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна. Үнгэрэгшэ үбэл малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэгдэжэ, зундаа ашаг шэмэ схээр абтаба. Һаяхан малшадай зүблөөн болоод, ажахын шэнэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха гэжэ һаалишад уялга абаһан байха юм. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула малай үбэлжэлгэдэ яһала һайнаар бэлэдхэжэ байнхай. Нёдондонойхитой жэшэбэл, үбһэ тэжээл нилээд схээр бэлэдхэгдээ. Үнеэн бүридэ 4 тонно силос дарагдаа.

Мүнөө Уляантада 100 хонидой байха байра шэнээр баригдаба. Мүн тэндэ 60 метр гүнзэгы худаг малтагдажа, малаа уһаар хүсэд хангаха арга олдоо. Энэ барилга хонишон коммунист Дмитрий Михайлович Полуяновай хүтэлбэрээр бүтээгдэһэн байна. Нэгэдэхи фермэдэ хуушан байра һэльбэгдэн заһагдаа.

Колхозой партийна организаци үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай асуудал партбюродо хэдэн удаа зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Гэр байрануудые, мүн малай байра заһабарилхын тула бүхэли намартаа гурбан звено хүдэлөө. Нэгыень коммунист Радион Михайлович Цапин хүтэлбэрилнэ.

Ерэхэ үбэл 1600 хурьга, 300 гаран тугал абтахаар хараалагдана. Малай түл байлгагдаха байранууд ойрын үдэрнүүдтэ бэлэдхэгдэжэ дүүргэгдэхэнь.

Партийна организациин бюро гаргаһан шиидхэбэриингээ дүүргэлтые саг үргэлжэ хинан шалгажа, хэрэгтэй сагтань зохихо хэмжээ абадаг. Тиимэһээ хэрэг ажалынь хэшээлтэй, урагшатайгаар бүтэнэ.

Гэхэ зуура, Погранична МТС-эй бусад колхозуудта малай үбэлжэлгын бэлэдхэл хангалтатүй байһаар. Адууһа малаар олон Маленковой нэрэмжэтэ колхозые абажа үзэе. Энэ колхозой фермэнүүдтэнь 12305 толгой хонин, мянга гаран бодо мал бии. Декабрь һараһаа эхилээд, үбэлдөө 6000 гаран хурьган абтаха юм.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь нүхэр Очиров) элдэб шалтагаан дурдаад, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые хэрэгсээнгүй, ехээр удааруулжа байна. Хэлэһэнээ лаблахын тула хэдэн жэшээ харуулая. Центральна фермын үнеэд колхозой центртэ баригдажа байһан шэнэ байрада үбэлжэхэ юм. Теэд энэ барилгань аяар 1954 ондо эхилһэн аад, мүнөө хушалтадаашье хүрөөдүй. Эндэ хэдэхэн хүнһөө бүридэһэн барилгын бригада хүдэлжэ байдаг. Тиимэһээ шэнэ жэл болотор энэ байрые барижа дүүргэхэ гү, али үгынь мэдэгдэнэгүй. Субагтын эхин гэжэ нютагтахи хонидой байра заһагдажа эхилээдүй. Малшадай байха гэр үүдэ үрхэгүй, задагай байһаар. Мүнөө жэлдэ баригдажа эхилһэн, хонидой шэнэ байра үшөө дүүргэгдээдүй. Тэндэнь хашаа хорёо, малшадай гэр байра байхагүй. Бригада гэжэ нэршэһэн нютагта байрладаг хонидой байрын шэбхэ 4—5 жэлдэ сэбэрлэгдээгүй, 2 метр шахуу зузаан болонхой. Калинишна гэжэ газартахи үнеэдэй байра, тугалай байра һая заһагдажа эхилээ. Илангаяа гурбадахи комплексно бригадын үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тон муугаар ябажа байна.

— Ноябриин 7-ной ойртобошье, тэрээнһээ нааша нэгэшье барилга дүүргэгдэхэгүй,— гэжэ комплексно бригадын бригадир нүхэр Цырендоржиев һанаа амараар хөөрэнэ.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй асуудалые колхозой коммунистнууд сентябрь һарада суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, энэ хүдэлмэреэ октябриин 15-да дүүргэхэ гэжэ шиидхэһэн байгаа. Гэбэшье, партийна организаци (секретаринь нүхэр Юмтаров) абаһан шиидхэбэринүүдээ бэелүүлхын түлөө оролдолго гарганагүй, колхозой правлениһээ эрилтэ хэнэгүй. Энээнһээ боложо, партийна сутлаанай тогтоол дүүргэгдэнгүй, саарһан дээрэ үлэнхэй.

Колхозой правлени партийна организаци хоёр хоорондоо барисаагүй хүдэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев хүнгэн машинаар иишэ тиишээ гүйлгөөд лэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй. Тиихэдэнь партийна организациин секретарь нүхэр Юмтаровай абяагүй ябахань гэмшэлтэй.

Үдэр ошохо бури хүйтэн боложо байна. Колхозой хэдэн мянган мал зунайнгаа байрада байһаар. Партийна организаци үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри түргэдхэхын тула шууд хэмжээ абаха зэргэтэй. Энээндэ КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодохи инструкторска группа туһалха ёһотой.

Д. Болхоев,
манай корреспондент.

Залуу хонишон

Ахын аймагай «Улаан Аха» колхозой залуу хонишон Ольга Мункопова һүүлэй жэлнүүдтэ хони харууһалжа, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Колхозойнгоо хонин һүрэгэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо байдаг. 1956 ондо Ольга Мункопова 182 эхэ хонидһоо 192 хурьга абажа бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Мүн нютагай үүлтэрэй хонин бүриһөө 1,14 килограмм нооһо хайшалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу хонишон Ольга Мункопова.

П. Жужаевай фото.

Баясхалан хүргэгдэбэ

Городой залуушуул шефтэ абаһан колхозуудтаа ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадань ехэхэн туһа хүргэнэ. Бурмонкоопсоюзай правлениин, тэрэнэй базын хүдэлмэрилэгшэд Хориин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абаа юм.

Үбһэ, таряа хуряалгын үеэр Бурмонкоопсоюзһаа 40 шахуу хүн (олонхинь залуушуул) тус колхоздо ошожо хүдэлмэрилсэһэн байна. Эдэ залуушуул оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилжэ, колхозойхидто жэшээ харуулһан байгаа.

Һаяхан Бурмонкоопсоюзай правлени Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой правлениһээ, партийна эхин организациһаа бэшэг абаа. Тэрээн соонь иигэжэ бэшээтэй: «Танай организациин түлөөлэгшэд манай колхоздо үбһэ, таряа хуряалсажа һайнаар хүдэлмэрилөө. Тэдэнэр 758 гектарай таряа хуряажа, 470 тонно орооһо гаргажа үгөө. Мүн 4000 центнер үбһэ хуряаһан, 480 центнер кукурузын силос дараһан, 200 гектар зелёнко сабшаһан байна. Тиимэһээ манайда ерэжэ эрхимээр хүдэлмэрилһэн хүнүүдтэ колхозой правлени ба партийна эхин организаци баясхалан хүргэнэ. Энэ баясхаланиие манай тэдэнэй «Ажалайнь дэбтэртэ» бэшэхыстнай гуйнабди».

Бурмонкоопсоюзай правлени колхоздо һайнаар хүдэлмэрилһэн нүхэд М. Заливин, Е. Казарбин, П. Пак, В. Лазовая, Л. Игумнова болон бусадай «Ажалайнь дэбтэртэ» колхозой правлениин ба партийна эхин организациин хүргэһэн баясхалангые бэшээ.

К. Дёмин.

Аймагай ба городской газетэнүүдэй редакторнуудай семинар

Аймагуудай ба городской газетэнүүдэй редакторнуудай табан үдэрэй семинар КПСС-эй обкомдо һаяхан болоод дүүрэбэ. Семинарта хабаадагшад хэдэ хэдэн лекци, элидхэлнүүдые шагнаһан байна.

КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэдэ советскэ хэблэлэй урда ямар зорилгонуудай табигдаад байһан тухайда КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Очиров элидхэл хээ. Мүн хүдөө ажахын жэлэй зарим дүнгүүд тухайда, Бурят-Монголой АССР, Читын область ба Якутска АССР-эй хоорондо мүрысэхэдөө абаһан уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухайда республикын хүдөө ажахын министр нүхэр Иванов хөөрэжэ үгөө. Гадна, зургаадахи табанжэлэй туршада республика доторнай промышленностиин ямараар хүгжэхэ тухайда БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи Госпланай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Шнипер элидхэл хэһэн байна.

Хүдөө ажахын экономикын асуудалнуудые, машинно-тракторна станцинуудай ажал-ябуулга, социалистическэ мүрысөө, түрүү дүй дүршэл, партийна ажабайдалые аймагуудай ба городской газетэнүүдэй хэр зэргээр харуулдаг тухайдань дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдээ.

Хүдөө ажахын асуудалнуудые ямараар харуулдаг тухайдаа «Красная Селенга» газетын редактор нүхэр Сабжаев, промышленностиин асуудалнуудые ямараар харуулдаг тухайдаа «Зя металл» (Городок) газетын редактор нүхэр Гармаш, социалистическэ мүрысөө хэр зэргээр харуулдаг тухайдаа «Красное знамя» (Түнхэн) газетын редактор нүхэр Митахинов хөөрэжэ үгөө.

Республиканска газетэнүүдэй редакцинуудай, радиоинформациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд семинарта хабаадалсаа.

Редакторнууд республиканска типографида экскурси хэһэн байна.

Таһалдалда ороһон ажал

Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонин һүрэг ажахын гол һалбари болоно. 1956 оной октябриин 1-дэ 16519 толгой хонидтой байгаа. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 4414 хурьгад абтажа түлжүүлэгдээ. Хонишон Ц. Эрдынеева 519 эхэ хонидһоо 513 хурьга абажа гээлтэ хоролтогүйгөөр томо болгоо. Мүн Ц. Цыденов 497 эхэ хонидһоо 489 хурьга абаа. Хонишон М. Дамбаевагай даадаг отара ноһо хайшалалгаар колхоз соогоо түрүү һуури эзэлбэ. Энэ отарынхид хонин бүриһөө 3,7 килограмм, нүхэд Лхасаруновагай, Д. Доржиевай даадаг отаранууд 3 килограмм ноһо хайшалжа абанхай.

Гэбэшье, колхозые бухы дээрэнь абабал, хони үсхэбэрилгын талаар ехэ дутагдалтай гэжэ тэмдэглэмээр. Тус һалбаридаа колхозой правлениин, парторганизациин зүгһөө анхарал багаар хандуулагдана. Хони үсхэбэрилхэ түсэбынь энэ жэлдэ 500 толгойгоор дутуу дүүргэгдээ. Эндэ 100 эхэ хонин бүриһөө миин 66 хурьган абтаа. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада хонид олоор гарзалһан байха юм. Хамта дээрээ 1863 толгой хонид, тэрэнэй тоодо 790 толгой хурьгад хороо. Жэшээлхэдэ, хонишон Д. Ульянов 100 эхэ хонидһоо 51 хурьга, хонишон Л. Очиртаров—54 хурьга абаа. Зарим отарын хонидһоо ноһо хайшалжа абалга бага байһаар. Хонишод Г. Поповой, П. Будаевай отарануудтахи ехэ хонин бүриһөө 1,1 килограмм ноһон абтаһан байна.

Сүхын МТС-тэхи хүдөө ажахын мэргэжэлтэд харьяата колхозуудайнгаа хони үсхэбэрилгэдэнь туһаламжа багаар үзүүлнэ. Энэ жэлдэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри тон муугаар эмхидхэгдээ. Хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар өөдтэй юумэ хэгдээгүй. Һүүлэй хоёр жэлдэ хонидой типовой байранууд баригданагүй.

Хонидой тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха арга боломжо Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо яһала бии: бэлшээринүүдынь һайн, дүршэл ехэтэй хонишод олон. Колхозой правлени, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нютагайнгаа эрхэ байдалые зүбөөр хэрэглэжэ, хони үсхэбэрилгын дутагдалнуудые дары усадхаха ёһотой.

П. Халтанов.

Хуряалгань хэзээ дүүрэхэ юм

Энэ жэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Кяхтын МТС-эй механизаторнуудтай хамта баян ургаса ургуулаа.

—Урда жэлнүүдтэ иимэ ехэ ургаса манай эндэ гараагүй юм,—гэжэ кираанайхид хэлсэдэг. Нээрээшье, Кирандахи комплексно бригадын газар дээрэ үбһэ ногооной, таряанай ургаса яһала һайн гараа.

Гэхэ зуура, Кяхтын МТС энэ колхозые механизмуудаар саг соонь хангаагүй, тэрээнһээ шалтагаалан нилээд ехэ талмайн шэниисэ айража, гээлтэ хоролтодо ороо. МТС-эй дирекци октябриин 10-да Киранай бригадын таряа хадахын тула лафетнэ 2 жатка табиһан байгаа.

Октябриин 22-ой мэдээгээр 175 гектар шэниисэ валдаа хэбтэһээр. Мүн 40 гектар зелёнко тармагдажа бухаллагдаашьегүй. Хуряалгада ойтожо ороһон дээрэһээнь га бүриин 4—5 центнер таряан гээгдэнэ.

Механизмуудай бүтээсэнь тон бага байна. Мүнөө дүрбэн комбайн хүдэлнэ. Нүхэр Гунтуповай, Фадеевэй комбайнууд эбдэржэ урагшаа ябанагүй. Жэшээлхэдэ, октябриин 22-то Гунтуповай «С-4» комбайн эбдэржэ бүхэли үдэр хүдэлөөгүй. Мүн бусад комбайнууд ходол эбдэрнэ.

Таряа хуряалга юундэ иигэжэ удаарнаб гэхэдэ, МТС-эй, колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ зохихо анхарал табяагүй байна.

Б. Доржиев.

Б. ЦЫРЕНДЫЛ...

АНГАРА

Ангара, домогыш
багадаа дуулааб.
Абам намдаа
дуратай хөөрөө.
Арбые дүүргээд
Ирхүү буугааб.

Ангара, эрьедэш
ерээб өөрөө.

Мүнгэн сагаан
сахаригуудаа мухарюул...

Мэндэшэлэн угтааш
Ангара мүрэн.

Тунгалаг уһааршни
ундаа харюулан

Туршаад үзэбэб
эрьедэш дүтэлэн.

Орьёлон гарадаг
булагай уһандал

Одоо зохид лэ —
ундам харяа.

Хаданuудые хэмхэлэн
тэдэнэй доогуур

Хүүесэ урданаш,
Ангара мүрэн,

Мянгаад жэлэй
түүхэ соогуур

Манда ерээл
шинии хүсэн.

Мүрэн байһан
ашаяа харюула —

Миин лэ юрэ
урдалгаяа зогсоо.

Город, завод, колхоз
совхозоор

Гэрэлээ сасаха
сагшни ойртоо.

Иигэжэ арадни
шамдаа хэлээ,

Электростанци
барихаяа ерээ.

* * *

Ангара мүрэн
һаяхан хазаарлагдаа.

Арадайм баатар
хүсэндэ баригдаа.

...Олонши бэшэ
жэлнүүд үнгэрөө.

Ошотон Ангара
гэрэлээ үгөө.

Уһаниинь хоохоор
урдахаяа болёо.

Улам түргэдэн
коммунизмда зорёо.

А. МАНГАТХА...

Намарай этюд

Намарай тэнгэри —
Ногтото морин
Хото хүдөөгөөр
Хатар табин,
Үдэшын жабараар
Үбэлые һануулан,
Үһэтэй дэгэлээ
Үмдэ гэлэй.
Хүдөө газараар
Хүльбэрэн саашална:
Хадын оройгоор
Хүйтөөр аашална.

* * *

...Харин манай
Хабатай залуушуул
Матамал санаа
Магтан дурдаал!

Хэлэһэндээ хүрэхэ, хэлсэһэнээ дүүргэхэ

(Яруунын аймагай хүдөө ажахын выставкэһээ)

Яруунада дулаан аад, хуурай намар боложо, үбһэ таряа хуряажа абахада ехэ таатай байба. Таряалан дээгүүр солоомо, зелёнкын сомоо, бухалнууд урда урда жэлэйхиһээ жэшээгүй олон жэрылдэнэ. Ута намар боложо хэдышье дулаабар мэтэ байбашье һаа, сагайнгаа тулажа ерэхэдэ гол горход, нуур сөөрэмүүд гэрэл мүльһөөр хушагдаба.

Октябрь һарын һүүл багай хүйтэбэршэг нэгэ үглөөгүүр һэмжэн мүльһөөр хушагдаад байһан Нарһата нуурай эрьедэ ехэ шууятай байба. Хүнгэншье, ашаанайшье автомашинатай, мотоциклдашье һундалдаһан, мори тэргэтэйшье хүнүүд Яруунын аймагай түб Нарһата тосхон тээшэ баруун, зүүншье тээһээн шэглэн олоороо яаралтай, шуумгай ошожол байба.

Пабша намаагаа унажа шэнгэхэн болоһон сад соо тобойжо һууһан «Радуга» гэжэ кинотеатрын байшан тээшэ хүн зон олоороо субана. Энэ тэрэ модо түшүүлжэрхиһэн гү, али бахана столбнуудта хадаһан лозунгнууд, улаан бэшэһэн плакадууд шэнэ табанжэлдэ хэгдэхэ угаа ехэ хүдэлмэридэ уншагшадые уряална. Урда хашаагай захаар хартаабха, таряа, силос хуряадаг комбайнууд, үнеэ электрын хүсөөр хээрэ һаадаг оньһото түхеэрэлгэ ба бусад машинанууд жэрылдэн зогсонхой.

Үдын 12-һоо бага үнгэржэ байхада ажалшадай депутадуудай Яруунын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Е. Г. Тарянинов аймагай хүдөө ажахын выставкэ нээбэ. Удаань аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадаһан 262 түрүүшүүлэй, 20 фермэ болон гүүртэнүүдэй, 4 колхозой, мүн МТС-үүд болон совхозой ажахын 1956 ондо туйлаһан амжалтануудтай танилсахаяа выставкэдэ хабаадагшад экспонадуудай табигдаһан Культурын байшан руу субан ороно.

Эндэ Яруунын аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй үнгэрһэн ажахын жэлдэ туйлаһан амжалтануудые харуулһан диаграмма, зурагууд, тоо баримтанууд, баян ургасатай, боодолтой таряан, турнепс, капуста, хартаабха гэхэ мэтын зүйлнүүд олон.

Нэн түрүүн Эгэтын МТС-эй болон тус МТС-эй харьяата колхозуудай стенднүүд зохид һайнаар зурагдан хэгдэһэн ба адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар амжалта туйлаһан ажалшадайнгаа дүрэ зурагуудые һуулгажа, шадамараар түхеэрэгдэһэн дээрэһээ выставкэдэ хабаадагшадай анхаралые хандуулба.

Стенддэ табигдаһан орооһо таряан, ажахыгаа хүгжөөхэ талаар яруунынхидай энэ жэлдэ туйлаһан амжалтануудые харуулһан тоо баримтанууд хадаа колхознигуудай, МТС-үүд болон совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй ажахын үнгэрһэн жэлдэ партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула горьтой хүдэлмэри хэһэниие гэршэлэн харуулна.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишод нарин ба нарибтар ноһотой хонидые үсхэбэрилгөөр һайн амжалта туйлажа, энэ жэлдэ нёдондо жэлэйхиһээ 6370 килограмм ноһо схээр хайшалаа. Тус колхозой хонишон Долгор Цыренжапова тэрээндэ даалгагдаһан 806 хонинойтолгой бүриһөө 5,25 килограмм нарибтар ноһо хайшалаа. Энэ колхоз хонин бүриһөө ноһо абалгые нёдондонойхидо орходоо 184 граммаар ехэ болгожо, 900 мянган түхэриг олзо энэ жэлдэ ноһо гүрэндэ тушаажа, худалдажа абаа. Мүн Маленковой нэрэмжэтэ, «Улаан Туяа» колхозууд хони үсхэбэрилгөөр һайн амжалта туйлаа.

Яруунын мяха һүнэй совхозой амжалтанууд выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулагдана. Һүүлшын гурбан жэл соо олон мянган гектар шэнэ газар ашаглаһанай ашаар, тус совхоз орооһо таряа ехээр абадаг болоо. Хэрбээ совхоз нёдондо жэл 11460 гектарта орооһо тариһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 14994 гектарта таряа.

Яруунын совхоз адуу малайнгаа тоо толгой олошоруулха 1956 оной түрэнэй түсэб алишье түрэлэй малаар дүүргэжэ шадаа. Совхозойхид үнеэн бүриһөө 1387 литр һү һаагаа. Чимитдоржи Балдановай даажа байдаг гүүртын һаалишад үнеэн бүриһөө 1568 литр һү һаажа, выставкэдэ хабаадаха эрхэ олоо. Мяха-һүнэй совхозһоо выставкэдэ хабаадаха эрхэ олгошодой дунда үнеэн бүриһөө 1733 литр һү һааһан һаалишан А. Кузнецова, 1584 литр һү һааһан Долгор Цыренжапова «С-6» комбайнаар 25 үдэр соо 466 га таряа хуряажа, 4200 центнер орооһо сохиһон комбайнер Найдан Эрдынеев ба бусад олон.

Нарһатын МТС-эй харьяата «Путь социализма», «Улаан-Туяа», Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд, мүн МТС-эй түрүү комбайнернууд болон трактористнууд 1956 ондо мүн лэ һайн амжалта туйлаһан байна. «Путь социализма» колхоз малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. «Улаан-Туяа» колхоз энэ жэлдэ баян ургаса хуряажа абаа. Выставкэдэ хабаадагша нүхэр Цыдыпов Цэнгын бригадынхид 468 гектар дээрэһээ га бүриин 15 центнер овёс, 570 гектарай га бүриһөө 20 центнер ячмень, 145 гектар шэниисын га бүриһөө 15 центнер орооһо сохижо абаа. Нарһатын МТС-эй түрүү комбайнер Эрдыни Доржиев «С-6» комбайнаар 508 га хадаад, 6391 центнер сохёо. Мүн энэ МТС-эй комбайнер Базаржап Жамсуев «С-6» комбайнаар 502 га хадаад, 6584 центнер сохёо. Энэ МТС-эй тракторист П. Минеев—«ДТ-54» трактораар зөөлэн хахалалгада оруулхада 1129 га хахалһан, мүн иимэ трактораар тракторист Лошкарев 1412 га хахалһан юм.

Гэбэшье, Нарһатын МТС, тэрэнэй харьяата колхозууд ажахын энэ жэлдэ туйлаһан бухы амжалтануудаа выставкэдэ һайнаар харуулжа шадаагүй, выставкын стенднүүд ехэ хангалтагүйгөөр түхеэрэгдэһэн байшоо. Гадна, выставкын байшан соо экскурсоводууд ходо байгаагүй. Аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ шухала хэрэгтэ аймагай выставочнэ комитет ёһотой анхарал табяагүй байшоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ түрүү хонишод, һаалишад, механизаторнууд өөһэдөө хайшан гэжэ ехэ һү һааһан, ноһо абаһан, машина техникые зүбөөр хэрэглэһэн тухайгаа хөөрэбэлынь выставкэдэ ерэгшэдэй ажал хэрэгтэ саашадаа ехэ туһатай байха бэлэй.

Выставкын экспонадуудые хараһанай удаа выставкэдэ ерэгшэд үдэшэлэн лекци шагнаһан, кино, ураншайханай самодеятельностиин табиһан концерт хараһан байна.

* * *

Үглөөдэрынь хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаан «Радуга» кинотеатр соо болобо. «Хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, 1957 оной тарилгада бэлэдхэхэ талаар колхозууд, МТС-үүд болон совхозой зорилгонууд» гэһэн элидхэл партиин Яруунын айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Ч. Доржиев** түрүүшүүлэй суглаан дээрэ ород, бурят хэлэн дээрэ хэбэ.

Российска Федерациин ажалшадай 1956 ондо туйлаһан амжалтанууд тухай тогтожо хэлээд, партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Яруунын аймагай хүдөө ажахын ажалшадай 1956 ондо бүтээһэн ажал хэрэгүүд тухай тогтожо элидхэлшэ хэлэбэ. Аймагай колхозууд нёдондонойхидо орходоо 11 мянган литр һү ехээр һааһан, 20 тонно ноһо ехээр хайшалжа абаһан байна. Тиигэжэ ноһо тушааха гүрэнэй түсэб 116,9 процент дүүргэгдээ, колхозууд гүрэндэ түсэбһөө гадуур 477 тонно һү тушаагаа. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ колхозууд 5073 га шэнэ газар хахалаа. Ажахын үнгэрһэн жэлдэ «Путь социализма» колхоз үнеэн бүриһөө 1315 литр һү һаажа, түсэбөө 104,3 процент дүүргээ.

Хэрбээ нёдондо 1000 литрһээ дээшэ һү һааһан һаалишадай тоо Яруунада 86 байгаа һаа, мүнөө 1000—1760 литр һү һааһан түрүү һаалишадай тоо 132 болоо. Саашадань хонин ажахые хүгжөөлгэдэ, таряанажалда туйлагдаһан зарим амжалтануудые элидхэлшэ тэмдэглээд, ажахые хүгжөөлгэдэ, малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ бии байһан дутагдалнууд тушаа, малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, тарилгада бэлэдхэхэ зорилгонууд тушаа тогтожо хэлэбэ. Мүрысэжэ байһан Хори Яруна хоёрой мүрысөөндэ хэнинь илааб, хэнинь яахадаа гээгдээб гэжэ нүхэр Доржиев өөрынгөө элидхэл соо нэгэшье үгөөр тэмдэглээгүй.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэд... рүү һаалишад **Намжилова**, Ц... нова, Бадмаева, луговод **Цы... Даша**, бригадирнууд нүхэд Ц... **пов, Цыденжапов, Воробьев**, к... зууд болон совхозой партийна ... организациин секретарьнууд ... **Будажабэ, Ширабон, Сан...** Молотовой нэрэмжэтэ колхозо... рүүлэгшэ нүхэр **Банзарон** г... түрүүшүүлэй зүблөөндэ үгэ хэл...

Үгэ хэлэгшэд өөһэдынгөө туй... та тухай хэлэхэ зуураа, а... уялгаяа дүүргэдэггүй ябадал ... дэлэг гэжэ шүүмжэлээд, тэдэ ... болохогүй ушарнуудые усад... ерэхэ жэлдэ бүри ехэ ... жалта туйлахабди гэһэн ... абаба. Жэшээнь, Маленковой ... рэмжэтэ колхозой һаалишан ... Намжилова 1957 ондо үнеэн ... һөө 2 мянган литр һү һааха... уялга абаад, «Путь социал... колхозой һаалишан нүхэр Б... новае мүрысөөндэ уриба. Үгэ ... лэһэн һаалишан Цыренова ... жэлдэ һү һаалгаар Яруна ... түрүүлжэ ябаһан нүхэр Д... Базаровае мүрысөөндэ ... «Улаан Туяа» колхозой таряа... лай бригадын бригадир нүхэр ... дыпов Цэнгэ 1957 ондо гектар... хэнһөө 20 центнер овёс, 25 ц... ячмень, 18 центнер шэниисэ а... гэһэн уялга абаба. Мүн үгэ ... шэд хүдөө ажахые хүтэлбэр... колхознигуудые болон совхозо... дэлмэрилэгшэдые эд хэрэгс... эмнэлгэ аргалгаар хангаха хэр... хи дутагдалнуудые шүүмжэлб...

Удаань хүдөө ажахын түрүү... дэ элдэб үнэтэ шангууд барюула... Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй ай... зүблөөндэ хабаадагшадай су... ажахын шэнэ жэлдэ мал... ашаг шэмые, орооһо таряанай ... са дээшэлүүлхэ талаар шэн... жалта туйлаха уялгануудтай ха... га бэшэг баталан абаад, хүд... рээ дүүргээ. **С. БАДМАЕ...**

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа

...НИГУУДАЙ ...УЛАМ ЕХЭ ...ОЛОНО

...Карл Марк-...жэтэ кол-...үдэйнгээ һа-...алта үдэртэ ...авас хүбааба. ...удэр бүхэндэнь ...хэртоо. Хо-...Лубсан Ампи-...Цыреновэй бү-...2187 ажал-...6561 тухэ-...абаха болоо. ...тэрэнэйнгээ ...түхэрицыень ...Колхозой ...Малакшинова ...алта үдэртөө ...аанг абаба. ...колхозингууд ...нэ аванс аба-...

...ланай үнэн».

...ЭЙШУУЛ ...ЕРМЭДЭ ...АЛХЫЕ ...ЭЭНЭ

талдадаг байна. Тус колхозые уһаар хангадаг Догна горхон убэлдөө хүрэшэдэг юм. Тиимэһээ малаа хо-лын газарта туужа уһалха баатай болодог һэн. Колхозой правлени үбэлдөө малаа уһаар хангаха зорилгоор Догна горхон дээрэ хаалта хэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Бүри зунай эхеэр уһа тогтооходо хээ нүхэн малтагдажа, тэрэ горхон хаагдаһан юм. Бүхэли зундаа энэ нүхэн соо ехэ уһан хаагдажа, нэгэ багахан нуур бии болгогдоо. Хаагдаһан уһан убэлэй сагта малаа уһалхада хүрэхэ гэжэ багсаагдана.

«Сталинец» (Яруна).

ОНДАТРА ОЛООР БАРИНА

Аймагай ангуушад мүнөө ондатра олоор барижа байна. П. В. Кузнецов, П. А. Зимаков, А. З. Петров, В. А. Полигуев, Д. А. Самушев гэгшэд бэлдэхэлэй конторын тушаажа абадаг пунктнуудта 17 мянган түхэригэй ондатрын арһа тушаажа, түсэбөө ниилээд ехээр үлүүлэн дүүргэнхэ. Ондатра баригшад Ф. Г. Черных, И. И. Петров, В. Т. Шишмарев ажмалта түйлажа, «договоровоо хараалагдаһан уялгаяа мүн лэ үлүүлэн дүүргэхэ. һүүлэй хэдэн үдэр ангуушан Юрьев ондатрын 500 арһа тушааһан байна. Ангуушын сагай дүүрэтэр үшөө 300 арһа тушааха уялга абаба. «Вторая пятилетка». «Победа» колхозуудай ангуушад 2 мянга шахуу ондатра бариһан юм.

«Красный байкалец» (Хойто-Байгал).

АЖАЛТА ҮДЭРТӨӨ МЁД ХУБААГАА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гэшүүдэйнтээ ажалта үдэртэ мёд хубааба. Колхозой бүлэ бүхэн 2-hoo 7 килограмм хүрэтэр мёд абаа. А. А. Варфоломеевэй бүлэ ажалта үдэртөө 7 килограмм. И. И. Брулевой бүлэ—6 килограмм мёд абаа.

Колхозингууд Ф. А. Калашников, М. П. Стулев, Е. И. Кудрявцев болон бусад 5—5 килограмм мёд абаһан байна.

«Вперед» (Мухаршабэр).

16 ҮНЕЭДЬЭЭ 17 ТУГАЛ АБТАА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үхэрэй фермын һаалишан Бимба Цыдеповна Омпокова даажа абаһан үнеэдээ һайнаар харууһална. Энээнэй ашаар, үнеэдэй һубайралга усадхаа. Ажахын нэрэмжэтэ шэ жэлдэ даажа абаһан 16 үнеэнһээ 17 тугал абаһан байна.

«Курумканай колхозник».

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ ҮНЭТЭ ДУРАДХАЛ

Баянголой ЦЭС-эй энергетигүүд үйлэдбэрин технологие улам һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Энэ жэлэй туршада уралан нарижуулагшад 14 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, жэл соо 72717 түхэриг алмаха арга олгоо. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһан арьбалалтаһаа хоёр дахин ехэ болоно. Машинын таһагай начальник С. М. Юзов олон дурадхал оруулһан байна. Тэрэнэй 6 дурадхалай хоёрынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 70 мянган түхэригэй арьбалалта үгөө. Тус таһагай машинист Г. А. Нейфельт котельнэ цехын хүдэлмэришэн А. Б. Миллер шэнжэлэлгын лабораторие даагша Е. М. Гладких гэгшэдэй дурадхалнуудай нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар үйлэдбэриин ехэ амжалта түйлагдаа. ЦЭС-эй главна инженер Пашковой хүтэлбэрилдэг уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын бюро үнэтэ дурадхалнуудые сагдары хаража үзэдэг, эдэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ зохихо туһаламжа үзүүлдэг байна.

«За металл» (Городок город).

...ри доро хүдэл-...ажалдаа ехэ ...айгаар ханда-...һан комсомо-...тлаан боложо. ...й бүридхэлшэ, ...олка Надежда ...һаалишан бо-...элэнтэй байһа-...үүлбэ. Тэрэнэй ...р Валя Бори-...шан болохые ...байна. Эдэ ...комсомолкануунуд ...улай фермэдэ ...ар ажалла-...

...туяа» (Хори).

...ЭРЭМ БИИ ...ГОГДОБО

...н туяа» кол-...дуу малаа ...уһаар ходо ду-...

Гүрэнтэйгөө гүйсэд тоособо

...енай аймагай Кагановичын ...тэ колхоз мяха, һү, hooho, ...рэндэ тушаaxa 1956 оной ...түлбэринүүдээ болзорһоонь ...ргээ. Энээнһээ гадуур гүрэн-...мяха ехээр тушаагдаа. Колхо-...лишад Сибириин хүдөө ажа-...рүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгада харюу болгон Октябрьска революциин 39-дэхи жэлэй ойн һайндэр болотор 105 мянган литр һү түсэбһөө гадуур тушааха гэһэн уялга абаһан байна. Һаалишад энэ уялгаяа мүнөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Б. Ванчиков.

25 жэлдэ багшаар

Мүнөөдэрэй һүүлшын урок дүүрэжэ, һурагшадай шууяатайгаар гэртээ бусаһанһаань хойшо нилээдгүй саг үнгэрбэ. Классууд соо абяа шэмээгүй. Харин элдэб приборнууд болон хэрэгсэлнүүдээр шэмэглэгдэнхэй физикын кабинедтэ 40 һайса гарамгай, нюдэндөө шэлтэй, дунда зэргын бэетэй хүн бодолгото болонги үшөөл һуужа байба. Тэрэнэй согтой халуун шарай харахадаа наһандань ямар нэгэн шухала ушар болооб гэжэ тааже мэдэмээр. Урдань сэнхир конверттэй бэшэг задалаатай. Бэшэгынь иигэжэ эхилнэ.

—Амар сайн, хүндэтэ багша Сергей Нимаевич. Танай 25 жэлдэ багшалһанай ойн баяртай дашарамдуулан үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөөд, саашадаа олон жэлдэ амар амгалан ажаһуухыетнай хүсэнэб. Хаанашье ябахадаа Танда һураһан сагаа хододоо һанажа ябадагби. Тиихэдэ намайе эрдэм номдо һургахын, үнэн сэхээр хүмүүжүүлхын тула Танай гаргаһан үсэд оролдолгые харюулхаб гэжэ найдуулнаб...».

Багша! Энэ нангин үгэ буурал толгойтой эрдэмтыншье, мүнөө партын саана һууһан үхибүүдэйшье шэхэндэ хэды урин дулаанаар дуулдадаг гээшэб! Багшанар хадаа залуу үетэнние коммунистическэ ёһо гуримаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ хүндэтэй ба харюусалгатай үүргые дүүргэнэ.

25 жэл... Энэ хугасаа соо Сергей Нимаевич Нимаев хэдэн олон хүнүүдые хүмүүжүүлжэ, эрдэм соёл шудалха гэрэлтэ замынь заажа үгэһэн байна. Эхэ ороноймнай элдэб газарнуудһаа бэшэгүүд тэрээндэ хододоо ерэжэ байдаг. Сергей Нимаевичын хуушанай һурагшад бэшэг соогоо багшадаа барагдашагүй ехэ баясхалан хүргэнэ. Иигэжэ хэжэ байһан ажалайнгаа үрэтэй, арад зондоо туһатай байһандань тэрэ омгорхохо ёһоороо омгорхоно.

1931-дэхи оной сентябрь һарада Сергей Нимаевич багшалхаяа хүдөө нютаг гараа бэлэй. Тэрэ үеын һургуулиие мүнөөнэйхитэй жэшэхээр бэшэ һэн. Иимэ һайхан, һаруул, уужам һургуулинууд, элдэб һуралсалай хэрэгсэлнүүд тиихэдэ байгаагүй. Залуу багшын урда хэды бэрхэшээлнүүдэй ушарбашье, тэрээндэ урмаа хухарангүй, дабажа гарадаг байгаа.

Үхибүүдые һургаһаар байтарынь он жэлнүүдшье ошобо. Сергей Нимаевич һүүлэй 16 жэлдэ Яруунын аймагта — Үльдиргын, Гүндын дунда һургуулинуудта һуралсалай таһагые даагшаар, физикэ болон математикын багшаар хүдэлмэрилхэ зуураа баян дүй дүршэлтэй болонхой.

Гүндын дунда һургуулида Сергей Нимаевичын багшалжа байха үедэнь һургуулинуудай хүдэлмэриие ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха, һурагшадые промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэритэй һайса танилсуулжа, ажалай дүй дүршэл олгохо гэһэн парти, правительствын шиидхэбэри гараа һэн.

Энэ шухала хэрэгые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула нүхэр Нимаев ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргажа эхилһэн байна. Тэрээндэ хүдөө ажахын машина, электротехникэ зааха гэжэ даалгагдаһан байгаа. Энэ шэнэ предмедүүдые һурагшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулхын тула бэлэдхэл хэрэгтэй байгаа. Тиимэһээ Сергей Нимаевич машинануудые зааха багшанарай курсада Улан-Удэдэ ерэжэ һураһан, трактор, автомашина, комбайн, бусад хүдөө ажахын машинануудые өөрөө шудалһан юм. Эдэ бүгэдэ тэрэнэй ажалдань горьтойхон туһа нэмэри боложо үгөө.

Сергей Нимаевичын үүсхэлээр машина зааха тусхай кабинет бии болгогдожо, хүсэд дүүрэн түхеэрэгдээ. Тэндэнь элдэб зураг, плакадууд хадаатай, трактор болон бусад механизмуудай частьнууд табяатай. Мүн электротехникын кабинет байгуулагданхай. Эдэ кабинедүүд соо харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, элдэб приборнууд бии юм.

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдээ үргэнөөр хэрэглэжэ, һонирхолтойгоор, һурагшадта ойлгосотойгоор занятинуудаа үнгэргэдэг. Физикээр гарадаг темэнүүдээ хүдөө ажахын машинануудтай холбодог байха юм. Сергей Нимаевич һурагша бүхэнэйнгөө абари зангыень, бэлиг шадабариень харалсажа, гээгдэһэн һурагшадта тус тустань саг үргэлжын туһаламжа үзүүлдэг. Нёдондо жэлдэ 7-дохи классай һурагшад трактор шудалжа гараа һэн.

Гэбэшье, Сергей Нимаевичын ажалда зарим бэрхэшээлнүүд ушарна. Яруунын совхоз трактор, комбайн, анзаһа борной гэхэ мэтын хүдөө ажахын машинануудые һургуулида үгэхэ ёһотой аад, мүнөө хүрэтэр үгэнэгүй. Эдэ бүгэдэ политехническэ һуралсалые һайнаар ябуулха хэрэгые хойшонь татана.

Сергей Нимаевич залуу багшанарта туһалжа байдаг. Тэдэнэрнь һуралсалай-хүмүүжүүлгын талаар ушарһан ойлгогдоогүй асуудалнуудаа, яажа хэшээлнүүдээ зүбөөр үнгэргэхэ тухайдаа нүхэр Нимаевтай хэлсэжэ элирүүлнэ.

Мүн һургуулиингаа ниитын хүдэлмэридэ Сергей Нимаевич эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Мүнөө техническэ кружогуудые хүтэлбэрилнэ.

Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө хандажа олон жэлэй туршада эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байһанайнгаа түлөө Сергей Нимаевич Нимаев БМАССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан, Гэгээрэлэй министерствын баясхаланда хүртэһэн байха юм.

А. Бадаевай фото-текст.

Сатирын булан

Түгсүүл, түгсүүл лэ зэмэтэй

—Эк-кэ даа, мэдэжэл ябаа бшууб даа. Райсоведэй зүблөөн дээрэ табиха гэжэ һана һанаһаар ябатарам энэ болошобо бшуу даа. Нэгэнтэ бэшэ хүнэй бүдэрөөд унахые хараа һэм. Энеэдэһэнш хүрөөдхихэ, тиигээд лэ гэнтэ ойлгон гэхэдэ, өөрөө зэмэтэй байхаш. Үхэ ехэ! Нэгэ бага урид хэмжээ абахаяа ягаа гээшэбиб?! Эшхэбтэр, мэдэ мэдэһээр ябатараа, өөрөө унашаба ха юмбиб! Тиихэдэ, хаанаһаа тэдэ хоёр хэрэггүй сагта бии болоод байха, хэрэглэхэдэш, олдохоо болёодхихо. Яндангууд! Яндангуудш гэжэ баһал таарахагүй. Уялга үүргээ дүүргэжэ ябаһан байгаа даа... Намайе һогтуу аад, унаа гэжэ һанаа ха юм. Город дотор эмхи гурим байха ёһотой, һогтуу хүниие, хараал шэрээл табиһан хүниие тэрэ доронь зайсуулха, жаяг заршам эбдэһэн, дуу шуу табиһан хүнүүдые болюулха, заһаха гэжэ Гүйсэдком дээрээ заана бшуубди. Энэнэй һүүлээр би тэрээ руу оролсошон алдабаб. Хүнүүд олоороо хаража байгаа хал даа. Намайе таняагүй ёһотой, харанхы байһаниинь болоо. Теэд һаруул һаань, бүдэрхэгүй һэн бэлэйб. Энэ Горэлектро... Үйлсэдэ лампочка үлгэхээ яанаб? Үхибүүд лампочкануудые бута шэдэжэрхинэ гэжэ баһа манай райгүйсэдкомдо хэлсэжэ байна һэмнай. Энэ яндан үхибүүд! Ехэ болоходоо хэд юуд болохо юм? Бидаал байна даа. Зай, байза, үхибүүдш үхибүүд. Ай даа... Түгсүүл, түгсүүл... Городой үйлсэдэ түгсүүл орхихо гэжэ ямар тэнэг юумэ хэн һанааб? Һэ, энээн тухай суглаан дээрэ хэлэхэ гэжэ, хэмжээ абахал гэжэ һанажал ябаа бшууб. Иимэ муухай шууяан болохонь гэжэ мэдэжэл ябаалби даа. Бүхы юумэндэ түгсүүл, ондоогоор хэлэхэдэ, өөрөө зэмэтэйб!...

— Хэшээгыт, юун болоһон аад, энэ нэгэ хүн халаг хухы табиба гээшэб?

— Халта хүлеэгты. Эхинһээнь хөөрэе.

«Улан-Удэ городнай болбосон боложол байна. Жэл бүри олон дабхар гэр бодоно. АТС бии болоо. Автоматическа телефонно станци! Дуратай номероо эрьюулхэдэш, хөөрэлдэхэ хүнш: «Алло!» гэжэ байха. Гоё даа! Тиигэжэ байтарш баһа аягүй юумэ дайралдаха, — гэжэ сэдьхэн, райгүйсэдкомой нэгэ хүдэлмэрилэгшэ үдэшэ оройшог Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсөөр хойшоо ошожо ябаба.—Эдэ олон түгсүүлнүүд асфальт тротуар дээрэ ёрдойлдоошонь юуб? АТС телефоной проводануудые газар доро оруулхадаа, столбнуудыень мүртэйгөөр тайрахагүй, юун түгсүүлнүүдые үлөөгөө гээшэб? Хүнүүдэй нэгэнтэ бэшэ бүдэржэ унахые хараа һэм. Яажа өөрөө бүдэршэхэгүйм ниааб!.., Энэ, байза, үйлсэ юундэ харанхы гээшэб? Энээхэн руу лампочканууд эбдэрээ тээшэ гү даа? Балай харанхыл! Байза...».

Гэнтэ пэд-тэд гэхэ абяан дуулдаад, горрайгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэ бүдэржэ, асфальт дээгүүр алдалдашаба даа.

— Машинаа наашань! — гэһэн абяан дуулдаад, милициин хоёр сотруднигууд унаһан хүнэй хажууда гүйлдэжэ ерэбэ.—Баһа һогтуу хүн гү гэлдэнэ... Үдэшэнэй аяар табан һогтуу хүниие отделенидээ абаашабабди.

— Үргэ, үргэ! Яаһан хүндэ юм.

— Пивэ ехээр уугаа тээбы.

— Мүнөөмнай субботош, воскресениш бэшэ... эгээлэй үдэртэ иитэрээ ууха юун зон гээшэб?

— Байзыт, ойлгыт...

— Байха юумэ үгы. Түлхи машина руу...

— Ойлгыт, би..:

— Ойлгонобди, ши һогтууш!...

— Нүхэд, ойлгыт би...

— Бү дуугара! (Машина руу шэдэнэ). Нүхэд, нүхэд! Нүхэдш ресторан соо!

— Ябуула!—гээд булта машинадаа ороно.

Удангүй машина милициин 1-дэхи таһагай газаа тогтобо.

— Шэрэ наашань...

— Буу!..:

— Байзыт, ойлгыт...

— Дежурнатай ойлголсохот.

— Энэш өөрөө ябанал, машинада һэжэрэгдэжэ, солоохой ороо байна...

— Оро. (Милициин таһагта ороноод).

— Нүхэр лейтенант! Энэ һогтуу гражданиние...

Милициин лейтенант бахардаба. Нюурынь улайжа эхилбэ. Хоёр сотрудник тээшээ сухалтайгаар хараад, «һогтуу» гэгдэжэ асарагдаһан хүндэ ёһолол үгэбэ.

— Нүхэр горрайгүйсэдкомой түлөөлэгшэ, эндүүрэл гараа, хүлисыт...

Хоёр сотрудник «горрайгүйсэдкомой түлөөлэгшэ» гэжэ үгэ дуулахадаа, дежурна лейтенантын сухалтай хараса тухайлхадаа, ехэ мэгдэжэ столб мэтэ ёдогор болоод зогсоно. Ара нюрга руунь хүйтэ даажа, хүйтэн хүлһэн хамар дээрэнь бушхажа байба. Горрайгүйсэдкомой түлөөлэгшэ одоол һая сүлөө орожо, үг маг дуугаржа эхилбэ:

— Иимэ хэрэггүй юумэ болобо. Сотруднигуудтнай ойлгохо байгаал даа, теэд...

— Харанхы байгаа, — гэжэ нэгэ сотруднитынь бэеэ сагаалба.

—...теэд бүхы юумэндэ түгсүүл зэмэтэй,—гээд горрайгүйсэдкомой түлөөлэгшэ үгэлбэ.—Аягүй юумэн болоо. Нүхэр лейтенант, сотруднигуудаа бү зэмэлээрэйт. Эдэтнай оперативнаар хүдэлмэрилөө.

—Арад зоной туһада....—гээд нэгэнэйнь дуугархаа һанахада:

— Дуугай!—гэжэ дежурна лейтенант болюулна.

—Зай, баяртай! Бүхы юумэндэ түгсүүл зэмэтэй,—гээд горрайгүйсэдкомой түлөөлэгшэ газаашаа гараад, гэртээ ошоходоо халаг хухы табижа, тэрэ эхилжэ бэшэһэн юумыемнай һанаандаа оруулаа бэлэй...

Гунгаа Чимитов.

Агуу ехэ уранзохёолшын нютаг—Ясна Полянада

...амнай елэгэр дардам хар-...урдан гэгшээр табилуулна. ...газарайнгаа дүтэлхэ бүринь ...ай дан удаан ябаһан шэн-...хэмнай дан түргэн со-...болоһон шэнгеэр үзэгдэнэ. ...уран дархашуулай город—...эрбэ. Урдамнай—Ясна По-...нэ нэрэ бүхы хүн түрэлтэндэ ...э....

...скэ Союзай нютаг бүхэнһөө, ...ын саанаһаашье элдэб ян-...лтай хүнүүд ородой агууехэ ...ёолшо Лев Николаевич Тол-...аһууһан, онсо бэлигтэй ...урса зохёолнуудаа бэшэһэн ...зартайнь танилсахаяа эндэ ...

...мир Ильич Ленин Л. Н. ...тухай 1908—1911 онуудта ...сэсэн статьянууд соогоо ...уранзохёолшын зохёолнууд ...эл сурталые гүнзэгыгөөр ...кэ үзэһэн байна.

...ойн гайхамшаг зохёолнууд, ...ь удхашанар тухайда В. И. ...гэжэ бэшэһэн юм:

...ехэ асуудалнуудые табижа ...дээрэһээ, уран шадабариин ...сые оложо шадаһан дээрэ-...Н. Толстойн зохёолнууд бүхы ...эхи уранзохёолой литерату-...рүү һууринуудай нэгые эзэ-...» (В. И. Ленин, Зохёолнууд, ...бэл, 16-дахи том, 293-дахи ...).

...Поляна—Лев Николаевич ...82 наһанайнь ехэнхиие ...харуулна. Софья Андреев-...гэгшын хэлэһэнэй ёһоор, ...оляна Л. Н. Толстойн «үл-...гүүрыншье» болоһон байна. ...рькиин үгэнүүдээр хэлэбэл, ...«хамагые уудалан элирүү-лэгшэ үнэнтэ шэрүүн үгэ ханхинаа; манай бүхы литератураһаа бага бэшээр ородой байдал тухай манда хөөрэжэ үгөө».

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциһаа хойшо Ясна Поляные онсо удхашанартайда тооложо, ехэ анхарал табигдаһан байна. Тэндэ дэлхэй дээрэхи ехэ ехэ мемориальна музейнүүдэй нэгэн эмхидхэгдээ. 1921 оной июниин 10-да ВЦИК-эй Президиумэй гаргаһан тогтоолоор Ясна Поляна гүрэнэй үзэсхэлэн газар болгогдоһон юм. Л. Н. Толстойн гэр соохи байдалынь тиихэдэ байһан янза хэбээрээ үлөөгдэнхэй. Зарим таһалга, хуушарһан зүйлнүүдынь һэльбэгдэһэн, библиотекэдэнь каталог табигдаһан байна.

Ородой болон бүхэдэлхэйн культурын нангин газар—Ясна Полянада гитлеровскэ фашистнууд 1941 оной октябриин 29-дэ добтолон орожо, Гэр-музейгээрнь казарма хэһэн байгаа. Ехэнхи үнэтэй сэнтэй зүйлнүүдынь эртээнһээ Томск абаашагдаһан болобошье, үлэһэн юумэнэй олонхиие (108 зүйлэй хэрэгсэлнүүдые) фашистска дээрэмшэд эбдэһэн гү, али хулуужа абаашаһан юм.

Фашистнууд агууехэ ород арадта, тэрэнэй культурада хоро хүргэхэ зорилгоор Л. Н. Толстойн гэрые галдажа үгы хэхэ гээд, Ясна Полянаһаа зугадаха үдэрөө гурбан таһалга соонь гал табиһан байгаа. Музейн хүдэлмэрилэгшэдэй баатаршалгын ашаар түймэр сарагдаһан байна. Советскэ Арми эршэмтэй шангаар добтолжо, фашистнуудай хорото муухай һанаашалгые таһалдуулаа бэлэй.

...Гайхамшаг уранзохёолшын Гэр-музейдэхи таһалга бүхэн, юумэ бүхэн өөрынгөө суута эзэн тухайда үлэмжэ тодоор гэршэлэн харуулна. Энэ гэртэ байдаг олон юумэнүүд Л. Н. Толстойн уран зохёолнууд соо дурсагданхай. Гэр доторхи байдалынь юрын, жиирэй байха бүреэ улам һүр жабхалантайгаар харагдана. Урданай аристокрадуудай суглуулдаг үлүү юумэн эндэ байхагүй.

1. ТҮРҮҮШЫН ТАҺАЛГА

Ясна Полянын суута гэрэй богоһыень алхажа оромсоорнай номоо хэдэг томо шара шкафуудынь харагдана. Хамтадаа 28 шкаф соо байһан хорёод мянган том номуудһаа Л. Н. Толстойн библиотекэ бүридэнэ. Эндэнь бүхэдэлхэйн, илангаяа ород гүрэнэй түүхын, педагогикын, философиин, искусствын, социально-экономическа, политическэ болон бусад асуудалнуудаар номууд бии. Тэрэшэлэн ородой ба хариин оронуудай уранзохёолшодой номууд, ород арадай үльгэр домогууд болон оньһон хошоо үгэнүүдэй суглуулбаринууд олон.

Дүтынь хүнүүдэй хэлэһэнһээ мэдэхэдэ, Л. Н. Толстой ходол ном уншажа байдаг, уншаһанаа удаан һанажа ябадаг байгаа. Лев Николаевич француз, англи, немец хэлэнүүдые түгэс шудалһан, һүүлшэгтээ поляк, чех, болгар, татар, итальян, араб, латын болон бусад хэдэн хэлэ шудалһан байна. Библиотекэдэнь эдэ бүхы хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн номууд бии.

Олон номууд ородой, гадаадын мэдээжэ ехэ уранзохёолшодой, уранзураашадай, хүгжэм зохёогшодой, эрдэмтэдэй автографуудтай. Нэгэ автографтань: «Дуһалһаа далай болодог» гэжэ бэшэгдэнхэй.

Толстойн уншажа байхадаа хэһэн тэмдэгүүдтэй номуудынь сэгнэшэгүй шухала, шухаг байна. Марксын «Капиталай» 1-дэхи томой хуудаһанууд дээрэ хэһэн тэмдэгүүдынь тон һонирхолтой.

Номой шкафуудай хажууда томо хара арһан сүүмхэ үлгөөтэй. Тэрээн соо үдэр бүри почто ерэдэг байһан юм гэнэ. Олон тоото бэшэгүүд Ясна Поляные бүхы дэлхэйн нютаг оронуудтай холбодог байгаа. Табяад мянган бэшэг Ясна Полянада ерэһэн, мүн тэды шэнээн харюу бэшэгүүд эндэһээ гараһан байна. Арба мянган бэшэгүүдтэ Толстой өөрын гараар харюу үгөө. 1910 ондо (һүүлшынь жэлдэ) үдэрэй 25—30 бэшэг ерэдэг болоһон юм.

Толстойн хани нүхэр, врач Д. П. Маковицкий иигэжэ бэшэһэн байба: «...Тулаһаа почто ерээ һэн. Хоёр бэшэг «Толстову» гэһэн адрестай байба. Лев Николаевич тэдэниие харамсаараа: «Толстову» гээ һаань, ехэл дуратайгаар уншадагби. Һайн саарһан дээрэ гоёор бэшэһэн һаа—һонигүй, муу саарһан дээрэ арма тарма гэтэр бэшэһэн һаа—мужигһаа ерэһэн, сохом һонирхолтой байдаг» гэжэ хэлээ һэн.

Толстойн агнууриин хэрэгсэлнүүд пеэшэнгэйнь хажуудахи шкаф соо байна. Тэрэнэй олон зохёолнууд дотор агнуури харуулжа бэшэһэн хуудаһанууд бии.

М. Горькиин нэгэтэ ороходонь, В. И. Ленин Толстойн тухайда хэлэжэ ороһон юм гэхэ:

«—Ямар айхабтар ехэ хүн бэ, аа? Ягаа ехэ, агуу хүн гээшэб! Уран хүн гээшэмнай энэл байна даа... Энэ графай урда тээ литературын талаар ёһотой мужик байгаагүй».

Удаань нюдөө уйтаруулан нам тээшэ хараад:

— Европодо хэниие хажуудань зэргэлүүлжэ табилтайб? гэһэн дары:

— Хэниешье зэргэлүүлхын аргагүй, — гээд өөрөө өөртөө харюусаа һэн гэжэ Горький хөөрэһэн байна.

2. ЗАЛ

Эндэ Толстойн бүлэнэр, айлшад үдэр бүри суглардаг байгаа. Уранзохёолшод Тургенев, Фет, Лесков, Чехов, Короленко, Горький, Стасов ба уранзураашад Крамской, Репин, Ге, Нестеров, революционер-народник Морозов, эрдэмтэ Мечников, хүгжэм зохёодог Танеев, Аренский болон бусад—литературын, наукын, искусствын олон ажал-ябуулагшад, хүдэлмэришэд, таряашад, студентнүүд энэ зал соо суглардаг байба. Эндэ баһал Баруун, Зүүн оронуудай элитэ түлөөлэгшэд нэгэнтэ бэшэ һууһан байгаа. Эндэ Росси тухай, хүн түрэлтэнэй байдал, тэрэнэй ерээдүйн хэрэг тухай, соёл ба искусствын зорилго тухай халуун арсалдаанууд болодог байһан юм.

Зал соонь хоёр рояль байна. Толстой классическа хүгжэмһөө гадна, арадай дуунда илангаяа дуратай байгаа. «Манай хүдөөгэй дуунуудта юунһээш үлүү дуратайб» гэжэ хэлэһэн байдаг. «Эсэгэмнай ерээд, дуулагша наадагша һайдтаа гэгшэ бэлэй. Татьяна Мария хоёр басагад Ясна Полянын һамгадай, цыгануудай дуунуудые дуулажа үгэгшэ һэн» гэжэ Лев Николаевичын хүбүүн С. Л. Толстой бэшэнэ. Толстой өөрөө Глинкын, Даргомыжскиин, Чайковскиин, мүн ондоошье композиторнуудай хүгжэмые тон һайнаар наадажа, дуушад айлшадаа дэмжэдэг байгаа.

3. АЙЛШАДАЙ ТАҺАЛГА

Айлшадай таһалгань ехэнхидээ Л. Н. Толстойн наһанай хани нүхэр Софья Андреевнагай ажабайдалтай холбоотой.

Софья Андреевна 48 жэлдэ Лев Николаевичтай хамта һуухадаа, агууехэ уранзохёолшын эгээн дүтын, эгээн һайн туһалагшань байһан юм. Толстой өөртөө, өөрынгөө зохёолнуудта онсо шанга эрилтэтэйгээр хандажа, зарим үгэнүүд, найруулганууд, бүлэгүүдһээ гадна, бэшэхэ гэһэн хамаг һанал бодолоо удха үндэһөөрнь хубилгадаг байгаа. «Война и мир» болон ондоошье зохёолнуудые бэшэхэ үедэнь тиимэ ушар болоһон байха. Л. Н. Толстойн заха үзүүргүй заһабаритай, нэмэлтэ хоролтотой, тодо бэшээр шурьюулжарһан гар бэшэгүүдэй ехэнхиинь Софья Андреевна хэдэ дахин буулгадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, «Путь жизни» гэжэ рассказ 108 дахин шэнээр буулгажа бэшэгдэһэн юм.

Айлшадай таһалгын нэгэ углууда, сонхо тушаа Софья Андреевнагай ажаллажа һуудаг стол байна. Тэрээниие харахадаа, Лев Толстойн инаг нүхэр, арбан гурбан үхибүүнэйнь эхэ, гайхамшаг зохёолнуудайнь эгээн түрүүшын уншагша ба сэгнэгшэ байһан хүниие ехээр хүндэлхэ сэдьхэл түрэнэ.

Тэрээнһээ гадна, Софья Андреевна зураашан, оёдолшон, уранзохёолшон байһан байна. Тэрэнэй бэшэһэн 4 том дневнигүүд, 8 том «минии ажабайдал» гэһэн мемуарнууд, өөрынгөө ажаябадал үндэһэ болгон зохёоһон 2 повесть, үхибүүдтэ зорюулһан рассказууд бии.

4. КАБИНЕТ

Ногоон сэмбэ хушалтатай, гурбан һугалгатай, персидскэ һамарай модоор хэһэн бэшэгэй стол кабинет соонь байна. Анхан эсэгэдэнь хабаатай байһан, хуушанай тэрэ стол дээрэ Л. Н. Толстой ехэнхи зохёолнуудаа бэшэһэн байха юм. Суута «Война и мир», «Анна Каренина» болон 200 шахуу бусад зохёолнуудынь эндэ «мүндэлөө» гэжэ һанахадаа, тэрэ столдо дохиһойб гэхээр.

Стол дээрэнь хэбтэһэн номуудай дунда: «Ород арадай ажабайдал харуулһан оньһон хошоо үгэнүүд» гэжэ

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Польско Арадай Республикын Сеймын сесси

ВАРШАВА, октябриин 24. (ТАСС). Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич мүнөөдэр Польско Арадай Республикын Сеймын заседани дээрэ ехэ үгэ хэлээ.

Польско Арадай Республикын үмэнэ табигдаад байһан мүнөө үеын политическэ зорилгонууд тухай Циранкевич хэлэбэ. Тиихэдээ Польшо СССР хоёрой хоорондохи хани харилсаае бэхижүүлхэ шухала байһые тэмдэглээ. «СССР-эй туһаламжагүйгөөр Польшодо социализм байгуулжа болохо юм гэжэ зарим нэгэн ухаа муутай хүнүүдэй хэлэдэгые шал буруу байна» гэжэ Циранкевич хэлээ.

Ниитын журамые һайжаруулха, хүдэлмэришэн ангиин һэримжые дээшэлүүлхэ шухала байна гэжэ Циранкевич үгынгөө түгэсхэлдэ заагаа.

ВАРШАВА, октябриин 25. (ТАСС). Сеймдэ һунгаха һунгалтын дүрим Польско Арадай Республикын Сеймын үсэгэлдэрэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ дүүрэв. Һунгалтын дүримые сесси баталаа. Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй составые хубилгаха тухай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевичын оруулһан дурадхалые сесси баталаа.

Т. Гедэ гэгшые Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшын тушаалһаа гаргаха гэжэ сесси шиидээ. С. Ендриховскиие Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшын тушаалһаа гаргажа, экономическа түсэблэлгын гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшын тушаалда үлөөхэ гэжэ шиидэбэ. Е. Ставинский Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшын тушаалһаа гаргагдажа, хүнгэн промышленностиин министрын тушаалда үлөөгдөө.

Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшын тушаалнуудһаа Х. Минц, З. Новак гэгшэдые сүлөөлхэ гэжэ сесси шиидээ. С. Игнар, З. Новак гэгшэдые Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоноороо баталха гэжэ шиидэбэ. ПОРП-ын Центральна Комитедэй секретаряар һунгагдаһантай дашарамдуулан Р. Замбровский гүрэнэй хиналтын министрын тушаалһаа сүлөөлэгдөө.

Сессиин хүдэлмэридэ забһарлалга болохонь гэжэ соносхогдоо. Энэ үедэ сеймын комиссинууд хүдэлмэрилжэ, 1956—1960 онуудта Польшын арадай ажахые хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиин проектые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Варшавада болоһон митинг дээрэ нүхэр В. Гомулка үгэ хэлээ

ВАРШАВА, октябриин 24. (ТАСС). Культура ба наукын ордоной дэргэдэ мүнөөдэр митинг боложо, тэрэ митингдэ Варшавын олон мянган ажалшад хабаадалсаа. Парти, правительствын хүдэлмэрилэгшэдэй трибунада гарахадань тэндэ суглараашад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Нүхэр В. Гомулка митинг дээрэ үгэ хэлээ. ПОРП-ын Центральна Комитедэй VIII пленум Польшодо социализм байгуулгын түүхэдэ шэнэ үе нээбэ гэжэ нүхэр В. Гомулка хэлээ. Арадай Польшын социалистическэ экономикые һайжаруулха, эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хайша хэрэгээр ажалдаа хандаха ябадалтай тэмсэхэ, продукциин үные химдаруулха, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ парти, правительстводоо туһалхыень ажалшадые уряалаа. Ороноо демократическа замаар хүгжөөхын, урда жэлнүүдтэ хэгдэһэн алдуу эндүүнүүдээ усадхахые В. Гомулка уряалаа.

Польско хүдэлмэришэн анги, польско арад социализм байгуулхадаа социалистическэ бүхы оронуудтай, тэрэ тоодо Советскэ Союзтай хани барисаагаа бэхижүүлхэ ёһотой гэжэ Партиин Центральна Комитедэй VIII пленум зүб зам хараалхадаа зааһан байна гээд Гомулка үгэеэ үргэлжэлүүлээ. Польшо Советскэ Союз хоёрой хоорондохи хани барисаан хадаа үнэхөөрөө ахадүү ёһоной барисаан мүн гэжэ бидэнэр батаар найдажа байнабди, энэ хани барисаан гансашье, парти, правительствын бэелүүлдэг политикаһаа үндэһэлнэ бэшэ, харин арадуудай үнэн зүрхэнэй һанал хүсэлһөө үндэһэлнэ. **(Ура хашхаралдажа, нэрьемэ альга ташалга болобо).**

Эдэ принципүүд хаа хаанагүй мэдэрэгдэжэ байна гэжэ таанадые найдуулха байнабди. Эдэ принципүүдые манай партишье, тэрэшэлэн Советскэ Союзай Коммунистическэ партишье мэдэрнэ.

Советскэ Союзда харша агитаци хэжэ байһан, арадта эсэргүү хүсэнүүдтэй, ахадүү хоёр арадуудай хоорондохи хани барисаае һуладхахые оролдожо байһан уласхооронгын хорото хүсэнүүдтэй эсэргүүсэн тэмсэхыень нүхэр Гомулка уряалаа.

ПОРП-ын VIII пленум дээрэ һунгагдаһан партиин хүтэлбэрилэгшэдтэ арадай зүгһөө этигэл найдабари үзүүлэгдэһэнэйнь түлөө нүхэр Гомулка ханамжатай байһанаа мэдүүлээд, социализмда харша, польско советскэ хани барисаанда харша, арадай засагта харша хүсэнүүдтэй тэмсэхыень уряалаа.

Мүнөөдэр Варшавын ажалшадта, тэрэшэлэн бүхы оронойнгоо ажалшадта хандаха зуураа, иигэжэ уряалха байнабди гэжэ Гомулка хэлээ: митинг, манифестаци хэхэеэ болижо, ажалаа хэхэ сагнай болоо. Хүдэлмэришэн ангитай, арадтайгаа нягта холбоотой манай парти социализмын шэнэ замаар Польшые хүтэлхэ байна.

Арадта эсэргүү хорото ааша Будапештдэ буруу һүрэбэ

БУДАПЕШТ, октябриин 24. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ орой нюуса харша организацинууд Будапештдэ арадай засагта эсэргүү контрреволюционно үймөө үүдхэхые һэдэбэ. Дайсанай энэ хорото ааша удаан сагай туршада бэлэдхэгдэһэн байна. Тиихэдээ хилын саанахи хархис хүсэнүүд хуулита засагые унагаахын түлөө тэмсэхыень арадта эсэргүү этэгээдүүдые саг үргэлжэ тухиржа байһан болоно.

Үймөөнэй гол хүсэн болоһон, урдшалан бэлэдхэгдэһэн бүлэгүүдые городой үйлсэнүүдтэ гаргахын тула дайсад үсэгэлдэр столицада болоһон студентнүүдэй демонстрациие һамбаашалба. Тэдэнэр агитаторнуудые эльгээжэ, арад зоной дунда худал үгэ тарааһан, хаа хаанагүй гурим эбдэхые оролдоһон байна.

Гүрэнэй ба ниитын хэдэн олон эмхи зургаанууд, предприятинууд добтологдоо. Хэтэрһэн фашистска золигууд магазинуудые тоножо, байрын гэрнүүдэй ба эмхи зургаануудай сонхо тэһэлжэ эхилһэн, промышленна предприятинуудай түхеэрэлгэ эбдэхые оролдоһон байна. Буу зэбсэгтэй үймөөшэдэй отрядууд хэдэ хэдэн газарта хүнүүдэй шуһа адхаруулба.

Революционно гурим сахигша хүсэнүүд үймөөшэдтэ харюу үгэжэ эхилээ. Шэнээр томилогдоһон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Имре Надь гэгшын захиралтаар тус город онсо байдалтай гэжэ соносхогдоо.

Венгерскэ Арадай Республикын Правительство туһаламжа гуйжа СССР-эй Правительствода хандаба.

Варшавска договорой ёһоор Венгридэ байһан советскэ сэрэгэй частьнууд энэ гуйлтыень дүүргэжэ, Будапештдэ гурим һэргээхэ ябадалдань Венгерскэ Республикын сэрэгүүдтэ туһаламжа үзүүлээ. Промышленна олохон предприятинууд дээрэ түхеэрэлгые эбдэхэ, үгы хэхэ гэжэ оролдоһон бандидуудта хүдэлмэришэд зэбсэгээр эсэргүүсэһэн ба зэбсэгтэ харуул табиһан байна.

Мүнөөдэр ороймхон дайсанай хорото ааша үгы хэгдээ. Будапештдэ гуримтай болгогдоо. Мүнөөдэр радиогоор үгэ хэлэхэдээ, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Имре Надь амгалан тайбан, гуримтай байхыень бүхы арадые уряалба.

Дебреценд ба зарим бусад городуудта, өөрынгөө талын хүнүүдые олохо гэһэн контрреволюционернүүдэй һэдэлгэ амжалтагүй байгаа.

Ороной заха хизаар бүриһөө Венгриин ажалшадай партиин ЦК-гэй ба правительствын нэрэ дээрэ телеграммануд орожо байна. Тэдээн соогоо Венгриин ажалшад контрреволюционернүүдэй хорото бузар ябуулгануудта дураа гутан зэбүүрхэнэ, дайсадай ямаршье добтолгоһоо арадай-демократическа байгуулалтые эрид зоригтойгоор хамгаалхаар, Советскэ Союзтай ба бүхы социалистическэ оронуудтай хани барисаагаа бэхижүүлхээр бэлэн байһанаа парти болон правительствые найдуулна.

Венгриин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй мэдээсэл

БУДАПЕШТ, октябриин 25. (ТАСС). Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй иимэ мэдээсэлые Будапештын радио мүнөө үглөөгүүр дамжуулаа:

«Венгерскэ арми, доторой сэрэгүүд, тэрэшэлэн буу зэбсэгээр хангагдаһан хүдэлмэришэд ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй захиралтаар контрреволюционно үймөөе советскэ сэрэгшэдтэй хамта октябриин 24-нэй һүни дараа.

Контрреволюционно хүсэн бута сохигдоо. Гэбэшье, зарим газарнуудта буу зэбсэгээр хангагдаһан багахан бүлэгүүд тэмсэжэ үргэлжэлһөөр.

Трамвайнуудые, автобусууд болон троллейбусуудые дахин ябуулжа эхилхые уряалан, арад зондоо правительство хандаа. Хүдэлмэришэд ажалдаа гараха зэргэтэй. Промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд болон һургуулинууд ажаллажа эхилхэ ёһотой. Гэхэ зуура, бүхы һургуулинууд, тэрэ тоодо эхин, дунда ба дээдэ һургуулинууд тусхай захиралтын гаратар хаалгаатай байха юм. Магазинуудые тогтоогдоһон болзортонь нээхэ. Правительство, Будапешт городой Совет арад зониие эд бараагаар, эдеэ хоолоор гүйсэд хангаха гэһэн захиралтые зохихо органуудта үгөө».

Венгриин ажалшадай партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретариин тушаалда байһан Эрне Гере гэгшын орондо Янош Кадар ороо гэжэ үдын һүүлээр мэдээсэгдээ.

Янош Кадар үдэшэлэн радиогоор үгэ хэлэбэ. Янош Кадар ажалшадта хандаха зуураа, орон дотороо эмхи гурим түргэнөөр тогтоохые уряалба.

Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Имре Надь радиогоор үгэ хэлэхэдээ, орон дотор эмхи гуримай тогтоогдоһоной һүүлээр, Гүрэнэй Суглаанай сесси зарлагдаха юм гэжэ мэдүүлээ. Хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулга хараалһан программые сессиин үзэмжэдэ правительство табиха юм. Тэрэ программа соонь нацын һонирхожо байһан шухала бүхы асуудалнууд хараадаа абтаха байна.

БУДАПЕШТ, октябриин 25. (ТАСС). Будапештын ажабайдал эмхи гуримтай болоко байна. Городой электростанци, газ гаргадаг завод, городой телефонно хэлхээ холбоон жэгдэ һайнаар ажаллажа эхилээ. Хилээмэ баридаг автомат-заводууд энэ үглөөнһөө ажаллажа эхилбэ.

Египет. Суэцкэ каналай египетскэ захиргаан каналаар корабльнууд гүйгөөр гаралгые амжалтатайгаар хангажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Суэцкэ каналай захиргаанай Правлениин директор М[...] (гол дундань) хүдэлмэриин үедэ өөрынгөө хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта ба[...]

«Иллюстрейтед Лондон Ньюс» журналһаа абтаһан

Индонезиин парламентда

ДЖАКАРТА, октябриин 24. (ТАСС). Баруун Ириан тухай асуудалаар абтаһан резолюци Индонезиин парламентын октябриин 23-най заседани дээрэ һайшаагдаа. Энэ резолюциие гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ парламентын комиссибэлэдхэһэн байна.

Баруун Ириан тухай асуудалые ООН-эй Генеральна Ассамблейн ерээдүйн сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхын зорилгоор Азиин[...] кын оронуудһаа ООН-до б[...] лөөлэгшэдэй ехэ оролдолго[...] найнь түлөө резолюци со[...] лан хүргэтдэнэ. Баруун [...] Индонезиин территоритой [...] хэ тухай Индонезиин эри[...] хэйн бүхы оронуудай п[...] нууд дэмжэхэ бээ гэжэ [...] байһан тухай резолюци с[...] дэнэ.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын октябриин 26-най номерой дүрбэдэхи нюурта алдуу гараһан байна. 4 ба 5-дахи колонконуудай дээрэһээ хоёрдохи статьягай гаршагые иигэжэ уншаха: «Атомна зэбсэг туршалгые болюулха тухай СССР-тэй хэлсэ[...] Кэфовер уряална».

Алдуу гаргагшадта хэм[...]ба.

Редактор Д. Л. ЛОБС[...]

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ҺЭРГЭЭН БОД[...] БА ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТАБАДАХИ УРЬҺА[...]

1956 оной октябриин 15-да Калинин городто [...] үныень түлэхэ хоёрдохи тиражай

ШАЛГАЛТЫН ТАБЛИЦА

Урьһаламжын разряд бүхэнэй бүхы 50 номерой (№01—[...] хүрэтэр) аад, доро дурсагдаһан серинүүдтэй облигацинууд[...] түлэгдэхэ болобо:

Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№
080089	083192	086150	089239	091615	093918
080118	083201	086173	089268	091638	093930
080128	083225	086192	089278	091724	094005
080195	083247	086198	089291	091781	094079
080198	083270	086242	089362	091785	094091
080218	083327	086287	089435	091794	094119
080232	083376	086290	089436	091804	094124
080236	083379	086299	089470	091817	094130
080248	083407	086328	089478	091862	094157
080272	083507	086332	089498	091879	094172
080277	083526	086346	089515	091906	094200
080336	083555	086352	089556	091975	094233
080388	083622	086371	089593	092019	094285
080432	083629	086435	089604	092062	094296
080503	083763	086545	089639	092104	094320
080560	083791	086622	089647	092171	094344
080574	083928	086627	089684	092214	094538
080576	083952	086637	089745	092223	094552
080608	083958	086653	089767	092256	094599
080622	083962	086700	089772	092262	094618
080671	083970	086711	089830	092294	094627
080686	083993	086760	089853	092318	094630
080778	084019	086785	089855	092349	094720
080829	084053	086797	089906	092363	094743
080838	084175	086865	089925	092374	094784
080863	084219	086917	089934	092409	094825
080921	084246	086945	089938	092424	094847
080936	084330	086977	089946	092445	094875
080983	084378	086980	089951	092482	094921
081160	084386	087092	089987	092513	094946
081200	084388	087095	089998	092664	095049
081203	084435	087178	090097	092666	095069
081213	084468	087238	090107	092669	095102
081266	084513	087284	090120	092685	095104
081293	084526	087472	090156	092692	095125
081311	084608	087482	090191	092733	095134
081318	084693	087516	090224	092770	095146
081377	084699	087524	090282	092828	095147
081457	084751	087638	090341	092843	095167
081509	084758	087732	090347	092853	095182
081516	084790	087734	090362	092861	095230
081528	084815	187752	090390	092940	095307
081582	084869	087820	090415	092944	095340
081610	084891	087837	090501	092957	095504
081645	084897	087897	090556	092967	095543
081658	084932	087913	090558	092970	095568
081672	084947	088052	090573	093010	095596
081723	085003	088134	090595	093014	095688
081757	085051	088149	090639	093027	095711
081762	085110	088163	090780	093030	095905
081821	085148	088170	090871	093209	096065
081836	085194	088263	090878	093241	096080
081955	085201	088325	090906	093259	096178
082020	085305	088356	090963	093304	096255
082024	085308	088357	090966	093318	096267
082117	085397	088363	091008	093350	096268
082129	085451	088461	091095	093374	096285
082198	085478	088629	091097	093408	096309
082237	085550	088684	091117	093421	096317
082289	085637	088738	091129	093423	096321
082301	085739	088828	091135	093487	096379
082349	085752	088882	091140	093527	096396
082422	085753	088931	091143	093541	096415
082531	085771	088960	091221	093597	096455
082563	085841	088963	091243	093678	096564
082595	085849	088973	091335	093682	096719
082631	085904	089022	091338	093720	096749
082691	085906	089169	091383	093722	096777
082775	085952	089177	091393	093798	096807
082811	085955	089185	091435	093861	096817
082875	086007	089192	091465	093881	096822
082881	086106	089238			

Үныень түлэхэ тираж үнгэргэхэ Комиссиин түр[...]
ажалшадай депутадуудай Калининска областной Соведэй [...]
комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Г. А. ДЕМ[...]
Комиссиин харюусалгата секретарь Е. П. ЛЕ[...]

Агуу ехэ уранзохёолшын нютаг— Ясна Полянада

(Түгэсхэл)

ном бии. Арадай оньһон хошоо үгэнүүдые—арадай сэсэн ухаанай булагууд гэжэ, арадай сэсэн ухаан—бүхы ажабайдалые ойлгожо абаха түлхюур гэжэ Толстой тоолодог байгаа.

Стол дээрэ байһан ногоон шэл пресс-папье анхарал татана. Энэнь—1901 ондо Мальцевска шэлэй заводой хүдэлмэришэд болон албахаагшадай Лев Николаевичта үгэһэн бэлэг. Тэрээн дээрэ иигэжэ алтаар бэшэнхэй: «Сагаа уридлан ябаһан агууехэ олохон хүнүүдэй хуби заяае Та амсалсабат, эрхим хүндэтэ Лев Николаевич!.. — Ород зон Танаар агууехэ, хүндэтэй, дуратай хүмнай гэжэ хододоо омогорхохо».

Толстой энэ бэлэгые эгээн үнэтэй, хүндэтэй юумэнүүдэйнгээ тоодо һанажа, урдаа табяад һуудаг һэн гэхэ.

Уранзурааша Н. В. Орловой зураһан, арадай байдал тухай зурагууд Толстойн кабинедэй нэгэ ханада, диван дээрэ үлгөөтэй байна. Эдэнь үгытэй таряашадай хүндэ хүшэр, харанхы балай байдалые зүбөөр харуулһан дээрэһээ Толстойдо ехэ дүтэ байгаа.

Л. Н. Толстой таряашадай хооһо нойтон байдалые өөрынгөө бүлын баян, бардам байдалтай жэшэжэ харахадаа, угаа ехээр һанаагаа зободог, өөрынгөө байдалда дураа гутадаг болоһон юм. «Хүнэй хүсөөр амидарагшадай» байдалһаа хахасажа, ажалша зоной эгээлэй юрын байдалда орохо гэһэн һанамжануудаа Толстой бүри 1882 онһоо эхилжэ дневнигүүд соогоо, мүн нүхэдтөө бэшэдэг болоһон байгаа.

Л. Н. Толстой энэ кабинет соогоо, үхибүүд болон ойрын түрэл саданайнгаа, һайн нүхэдэйнгөө фото зурагуудай дунда, наһаараа абажа ябаһан юумэнүүдэйнгээ дунда 1910 оной октябриин 28 һүни һүүлшынгээ хэдэхэн часые үнгэргөөд, Ясна Полянаһаа гаража ошоһон байгаа. Арбаад хоноһоной удаа ноябриин 10-да, Л. Н. Толстойн бэетэй хуурсаг Астаново станциһаа асарагдажа, эндэнь табигдаһан байна.

...Түхэреэн стол дээрэнь Ф. М. Достоевскиин «Братья Карамазовы» гэжэ ном Толстойн ябахынгаа урда тээхэнэ уншажа байһаар дэлгээтэй зандаа хэбтэнэ. Эндэһээ гарахадаа Толстойн унтарааһан шубуун дэнгүүд бэшэгэйнь стол дээрэ байһаар.

Тэрэ намарай хүйтэн һүниһөө хойшо 46 жэлэй үнгэрбэшье, Л. Н. Толстойн һаяхан гараад, мэнэ орожо ерэхэээ байһан шэнгеэр һанагдана.

5. ПАРКЫН ДУНДУУР...

Гэрһээ эхилээд, липэ модотой аллейнүүд хэдэн тээшээ зурына. Зөөлэн шара набшаһад унажа, аллейнүүдтэ бишыхан ковернуудые дэбдижэрхиһэн шэнгеэр харагдана. Үндэр томо модод оройгоороо ниилэлдэн, үзэсхэлэн гоё харгы—коридор болон жэрылдэнэ. Энээгүүр Толстой үдэр бүри ябадаг байгаа.

Музей болоһон байшанһаа холо бэшэхэн Лев Николаевичын түрэһэн гэр байдаг. Толстой 1854 ондо Севастопольдо байхадаа, солдадуудта зорюулһан журнал гаргаха гээд тэрэ гэрээ худалдаһан байна. Зүгөөр, хаанай правительство тиимэ журнал гаргахые зүбшөөрөөгүй.

Тээ саанахана, мүнөө литературна музейн байдаг гэр соо 1859 — 1862 онуудай үеэр таряашадай үхибүүдые һургаха һургуули эмхидхээд, Л. Н. Толстой өөрөө багшалһан юм. Тиихэдээ үхибүүдые хашадаггүй, хэһээдэггүй, харин сүлөө сагта тэдэнтээ наададаг, занятиингаа оройшог тараа һаа, үхибүүдые гэр гэртэнь хүргэжэ үгэдэг байгаа. Тиимэ һургуули Россидашье, хилын саанашье тэрэ сагта байгаагүй юм.

Шэнэ һургуули нээгдээ гэжэ дуулам саараа хаанай правительство мүрдэжэ эхилээд, уданшьегүй тэрээниень хааһан байна.

Л. Н. Толстой энээнэй урда тээшье таряашадай үхибүүдые һургадаг, тэрэнэй һүүлээршье—хаанта правительствын хоритор һургуулинуудые нээһэн юм. Таряашадай үхибүүдые һургааб гэжэ юундэ зобоно гээшэбта гээд нэгэ түрэлэйнгөө асуухада, Толстой иигэжэ харюусаһан байгаа: «Ерээдүйн олон Пушкинууд, Ломоносовуудые мүнөө абархаяа хүсөөд, арад зондо эрдэм гэгээрэл олгохоор оролдоноб».

Гэрнүүдэй дунда түхеэрэлэн ургаһан хэдэн олон мододоор хүреэлэгдэнхэй «спортивна талмай» байна. Толстой эдир залууһаа эхилээд, үндэр ехэ наһатай болотороо гимнастика хэдэг, городки, теннис наададаг, үдэр бүри шахуу эмээл морёор 25—30 километр ябадаг байгаа.

Толстой элүүр һайн бэетэй, хүнгэн сарюун туладаа Москваһаа Ясна Поляна хүрэтэр гурба дахин ябагаар ерэһэн юм гэдэг.

Л. Н. Толстой хара хүдэлмэридэ угаа дуратай: үбһэ сабшадаг, газар хахалдаг, түлеэ хюреөдэдэг, пеэшэн табидаг, сабхи оёдог, уһа асардаг, өөрынгөө таһалга сэбэрлэдэг байгаа. Лев Николаевич үбһэ хуряалгын үедэ өөрынгөө гэртэхинһээ, заримдаа айлшадһаашье артель эмхидхээд, ядуу таряашадта туһалдаг байгаа. Дүрбэн бага үхибүүтэй, нүхэрөө гээһэн эхэнэр Аксинья Копыловада Толстой хэдэ дахин газарыень хахалжа үгэһэн юм гээд мүнөөшье Ясна Поляныи наһажаал зон хэлсэдэг.

Һүртэй ехэ дуб, липэ модод доогуур гараһан хотирхойшог харгы бидэниие паркын талмайда хүргэбэ. Эндэ Лев Николаевич Толстойн могила байдаг. Памятнигшье, бэшэгтэй шулууншье, түмэр хашаашье үгы. Обоолоотой добосог лэ сэсэг набшаар шэмэглээтэй байна. Тэндэнь хон жэн. Шубуухайнуудай жэргэхэ, бидэнэй дундаһаа хэн нэгэнэй һанаа алдаха абяан лэ дуулдана. Левочка хүбүүхэйн Николенька ахатаяа наадаха гүйхэһөө эхилээд, бүхэдэлхэйдэ мэдээжэ суута уранзохёолшо Лев Толстойн хажуугаарнь үнгэрхые, агууехэ бодолнуудаа бодожо һуухыень нэгэтэ бэшэ хараһан, олон зуун жэлэй уршалаануудтай модод могила тээшэнь нэнгэн дохисогоожо байнад.

Шажанай ёһололгүйгөөр, гүрлөө сэсэгүүдгүйгөөр, үгэ хэлэнгүйгөөр, модон хуурсаг соо эндэ хүдөөлүүлхэ гэжэ Л. Н. Толстой өөрөө захиһан байгаа. Энэ талмай Николенька ахынь дурасхаалтай холбоотой. Хамаг зониие жаргалтай болгохо нюуса бэшэгтэй «ногоон модохон» эндэ хадагалаатай юм гэжэ Николенька ахань хүбүүн ябахадаа дүүнэртээ хэлэдэг, тэдэнээ дахуулжа тэрэ модохониие бэдэрэн наададаг байһан юм гэнэ.

Толстойн могила тон простой. Тиимэ байха бүреэ һүр жабхалантай болоно. Хүн түрэлтэнэй сэгнэшэгүй ехэ оюун бодолой баялиг гэгдэдэг гайхамшаг уран зохёолнуудынь Лев Николаевич Толстойдо мүнхэ памятник болонхой.

Дамба ЖАЛСАРАЕВ.

Москва город.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 3[...] культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00901. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[...]